

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

Η Μεσόγειος υπήρξε, ήδη από την αρχαιότητα, μια θάλασσα που ένωνε τους πολιτισμούς και τους ανθρώπους. Σε καιρούς ειρήνης αλλά και συγκρούσεων, οι λαοί της Μεσογείου έζησαν μαζί, επηρέασαν ο ένας τον άλλο, μέσα από τις διαφορετικές παραδόσεις και το αποτύπωμα αυτής της επαφής διατηρείται ζωντανό στον σύγχρονο πολιτισμό και τη μουσική. Τη μουσική που αντανάκλα την ψυχή κάθε τόπου και αντιστοιχείται με την κοινωνική πραγματικότητα που την περιβάλλει.

Θα ξεκινήσουμε λοιπόν το ταξίδι μας και θα επισκεφτούμε τις εξής χώρες: Ιταλία, Ισπανία, Αίγυπτο, Μαρόκο και Τουρκία, και θα πάρουμε μία γεύση από τον πολιτισμό τους και τη μουσική τους παράδοση.

ΙΤΑΛΙΑ

Η ιταλική κουλτούρα είναι γεμάτη από αρχιτεκτονική, μουσική και φαγητό. Πατρίδα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και κέντρο της Αναγέννησης, η Ιταλία επί τους αιώνες έχει μεγαλουργήσει πολιτισμικά.

Οι κάτοικοι της είναι κατά την πλειονότητα Ιταλοί και αποτελούν το 96% του γενικού πληθυσμού. Το υπόλοιπο ποσοστό αποτελείται από Νοτιοαφρικανούς, Αλβανούς, Γερμανούς και Αυστριακούς. Ο μεγαλύτερος πληθυσμός κατοικεί στη βόρεια Ιταλία, έτσι οι Ιταλοί έχουν επηρεαστεί πολύ από τις χώρες που συνορεύουν όπως η Γαλλία, Ελβετία, Αυστρία και Σλοβενία. Η σημαντικότερη θρησκεία στην Ιταλία είναι ο ρωμαϊκός καθολικισμός. Αυτό δεν είναι έκπληξη, δεδομένου ότι η πόλη του Βατικανού είναι το κέντρο του ρωμαϊκού καθολικισμού όπου κατοικεί και ο Πάπας.

Μέχρι τα μέσα του 17ου αιώνα, η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και Εκκλησία έβαλαν την Ιταλία στον χάρτη ως το κέντρο της Δυτικής κουλτούρας. Πολλοί διάσημοι ζωγράφοι, γλύπτες και αρχιτέκτονες της εποχής προέρχονταν από την Ιταλία και συγκεκριμένα από την Ρώμη. Τι να πρωτοαναφέρουμε; Μπιοττισέλλι, Λεονάρντο Ντα Βίντσι, Μιχαήλ Άγγελος, ο πύργος της Πίζας, το Κολοσσαίο, η Καπέλα Σιζτίνα, η Τζοκόντα, και πολλά άλλα.

Όσο αφορά τη μουσική, στην Ιταλία γεννήθηκε η όπερα με έργα όπως "Aida" και "La Traviata" και τα δυο του Τζουζέπε Βέρντι. Άλλοι γνωστοί συνθέτες είναι οι Κλάουντιο Μοντεβέρντι, Αρκάντζελο Κορέλλι, Αντόνιο Βιβάλντι και Τζάκομο Πουτσίνι. Τα έργα της όπερας γράφτηκαν και ακόμα ερμηνεύονται στα Ιταλικά.

Στη πιο σύγχρονη εποχή, η ζωή μας είναι γεμάτη από ιταλικές επιρροές. Οι Ιταλοί έκαναν ένα έξυπνο και πετυχημένο branding της κουλτούρας τους. Ίσως η επιτυχία να οφείλεται όμως στο γεγονός ότι πραγματικά ό,τι βγάζουν είναι κομψό και διαχρονικό. Οι οίκοι μόδας, Versace, Dolce Gabbana, Missoni, τα αυτοκίνητα, Ferrari, Fiat, Alfa Romeo, η θρυλική Vespa, τα φαγητά, πίτσα, μακαρονάδες, τυριά, κρασιά, η πανάκριβη τρούφα, πανακότα, τιραμισού... και η λίστα δεν τελειώνει.

Γλώσσες

Στην Ιταλία ομιλούνται πολλές διάλεκτοι των Ιταλικών. Μερικοί εκτιμούν πως πολλές από αυτές αποτελούν ξεχωριστές γλώσσες. Υπάρχουν περίπου 33 διάλεκτοι, εκ των οποίων σημαντικότερες, ως προς τον αριθμό των ομιλούντων είναι η διάλεκτος της Λομβαρδίας και της Λιγουρίας, τα Ναπολιτάνικα, τα Σικελιάνικα, η διάλεκτος της Σαρδηνίας και της Μπολόνια.

Αξιοθέατα

Η πανέμορφη Ιταλία είναι γεμάτη φαντασμαγορικά μέρη που αξίζει κανείς να επισκεφθεί.

Λίμνη Κόμο

Τα ερωτευμένα ζευγάρια ανταλλάσσουν όρκους αγάπης στις όχθες της πανέμορφης Κόμο, ενώ οι απανταχού celebrities επώνυμοι απολαμβάνουν τη dolce vita στις αριστοκρατικές βίλες τους.

Πύργος της Πίζας

Το πιο must αρχιτεκτονικό μνημείο της Ιταλίας είναι πόλος έλξης εκατοντάδων τουριστών κάθε χρόνο. Βρίσκεται πίσω από το ναό και αποτελεί την τρίτη παλαιότερη κατασκευή στην Πλατεία του Ντουόμο, της Πίζας, μετά τον καθεδρικό ναό και το κυκλικό σχήματος Βαπτιστήριο. Η κατασκευή του ξεκίνησε το 1174 και ολοκληρώθηκε το 1350 και εμπνευστής του ήταν ο αρχιτέκτονας Μπονάνο ντι Πίζα.

Πομπηία

Χτίστηκε τον 5ο αιώνα π.Χ. από τους Έλληνες στις ακτές της Καμπανίας στους πρόποδες του Βεζούβιου, κοντά στη Ρώμη. Η Πομπηία έπεσε στα χέρια των Ρωμαίων και είχε επηρεαστεί πολύ από τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό. Η τοποθεσία της και το κλίμα της ήταν περίφημα, πράγμα που την έκανε το καλύτερο θέρετρο της αρχαίας Ρώμης. Πολλοί πλούσιοι Ρωμαίοι είχαν χτίσει πάνω στους σκεπασμένους με αμπέλια λόφους της, όμορφες εξοχικές επαύλεις, τις οποίες στόλιζαν με διάφορα έργα τέχνης.

Μαναρόλα

Σκαρφαλωμένη στα βράχια της Ιταλικής Ριβιέρας, τα οποία εντυπωσιάζουν με την ομορφιά τους και συγκεντρώνουν κάθε χρόνο πολλούς επισκέπτες. Το περίφημο Cinque Terre ανήκει στη λίστα των Πολιτιστικών Μνημείων της UNESCO και πέρα από τη γραφικότητα και την ομορφιά του διακρίνεται για έναν ακόμα λόγο. Η Manarola κάθε Χριστούγεννα και μέχρι τον Φεβρουάριο του νέου έτους φωτίζεται σαν μια τεράστια χριστουγεννιάτικη φάτνη ενώ ολόκληρο το χωριό μοιάζει με εντυπωσιακό χριστουγεννιάτικο δέντρο!

Καθεδρικός ναός της Φλωρεντίας

Η εκκλησία της Σάντα Μαρία ντελ Φιόρε (Αγίας Μαρίας των Λουλουδιών) είναι μια τεράστια Γοτθική κατασκευή που χτίστηκε στη θέση της εκκλησίας Σάντα Ρεπαράτα, τα απομεινάρια της οποίας υπάρχουν στην κρύπτη. Ο καθεδρικός ναός άρχισε να χτίζεται στο τέλος του 13ου αιώνα σε Γοτθικό ρυθμό, από τον Αρνόλφο ντι Κάμπιο, και ο τρούλος, που κυριαρχεί στο εξωτερικό, προστέθηκε τον 15ο αιώνα

Κεντρική Πλατεία της Σιένα

Όταν αντικρύξεις για πρώτη φορά την πλατεία μετά τις βόλτες στα στενά μεσαιωνικά δρομάκια της Σιένα, εκστασιάζεσαι από την ομορφιά της. Γύρω της στέκουν τα παλάτια Palazzo Pubblico και Torre del Mangia καθώς και η Fonte Gaia ("Η πηγή της χαράς"), ένα μαρμάρινο συντριβάνι που κατασκευάστηκε το 1419, διακοσμημένο με διάφορα ανάγλυφα που αναπαριστούν την Παναγία.

Στην Piazza del Campo λαμβάνει χώρα το σημαντικότερο γεγονός της πόλης, το λεγόμενο "Palio di Siena", μία ιστορική ιπποδρομία που έχει τις ρίζες της στο μεσαίωνα και πραγματοποιείται κάθε χρόνο στις 2 Ιουλίου και στις 16 Αυγούστου, προσελκύοντας χιλιάδες επισκέπτες από όλο τον κόσμο.

Τα κανάλια της Βενετίας

Η Βενετία είναι σαν να ταξιδεύουν πίσω στο χρόνο διακόσια ή τριακόσια χρόνια. Η πόλη έχει τη δική της ομορφιά. Το χαρακτηριστικό είναι η ησυχία. Τα μόνα μηχανοκίνητα οχήματα είναι τα σκάφη, εφόσον οι δρόμοι είναι υδάτινοι. Το κέντρο της πόλης, με τη βασιλική, το κωδωνοστάσιο και τη μεγαλοπρεπή προκουαία της, όπου ο ήλιος λαμπυρίζει μέσα στα πράσινα νερά της λιμνοθάλασσας, εμπνέει και τους πιο "δύσκολους" επισκέπτες.

ΙΤΑΛΙΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ

Οι Ιταλοί απολαμβάνουν το φαγητό και νιώθουν περήφανοι για τις τοπικές τους παραδόσεις. Η ιταλική κουζίνα είναι μία από τις πιο πλούσιες και πιο δημοφιλείς του κόσμου. Οι απαρχές της είναι δύσκολο να οριστούν. Μερικές συνταγές, όπως η πολέντα, είναι γνωστές από τους ρωμαϊκούς χρόνους. Πολλές άλλες είναι ξενόφερτες, είτε από τους Έλληνες, είτε από τους Άραβες και, μετά την εποχή των μεγάλων εξερευνητών, από όλα τα μέρη του κόσμου.

Η προετοιμασία των ιταλικών φαγητών συνήθως είναι αρκετά απλή, αλλά πάντα χρησιμοποιούνται τα καλύτερα υλικά. Συχνά γίνεται χρήση κάποιας γέμισης. Σύνηθες φαινόμενο είναι και η προσθήκη παρμεζάνας στα ζυμαρικά, στις σούπες και τα ψητά. Επίσης χρησιμοποιούνται πολλά λαχανικά τα οποία συχνά μαγειρεύονται ελαφρά, άλλες φορές με σκόρδο και βούτυρο ή λάδι, ή τα αφήνουν πρώτα να κρυσώσουν και τα σερβίρουν σαν σαλάτα με λάδι και χυμό λεμονιού. Τα μυρωδικά όπως ο βασιλικός, η ματζουράνα, η ρίγανη και το δεντρολίβανο, είναι βασικά συστατικά για πολλά φαγητά.

Η φανταστική ιταλική γαστρονομία σχετίζεται άμεσα με τη νοοτροπία των Ιταλών, που είναι άνθρωποι μερακλήδες, άνθρωποι με πάθος, που τους αρέσει να απολαμβάνουν τη ζωή.

Χριστούγεννα στην Ιταλία, έθιμα..

Οι εορτασμοί για τα Χριστούγεννα στην Ιταλία έχουν δύο ρίζες: τις πανανιστικές γιορτές της ρωμαϊκής εποχής και τις χριστιανικές παραδόσεις. Στην εποχή της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, η μεγαλύτερη γιορτή ήταν τα Saturnalia, μια γιορτή του χειμερινού ηλιοστασίου. Μια ωραία παράδοση που αναβιώνει στην Ιταλία είναι και ο εορτασμός των Χριστουγέννων, με τους [zampognari](#), αυτούς δηλαδή που παίζουν πίπιζα κατεβαίνοντας από τις περιοχές Abruzzo και Calabria και μεταδίδοντας την ευφορία των γιορτών με γνωστά παραδοσιακά ιταλικά τραγούδια.

Στη Ρώμη, παίζουν σε πολλές περιοχές, όπως στη μεγάλη Χριστουγεννιάτικη αγορά στην Piazza Navona και στην είσοδο της πλατείας του Αγίου Πέτρου.

Οι Ιταλοί δίνουν μεγάλη σημασία στη φάτνη και περίτεχνες φάτνες στήνονται παντού με όλους τους πρωταγωνιστές της γέννησης, φτιαγμένους με φροντίδα από τεχνίτες που ειδικεύονται σε αυτό.

Συχνά, δεν είναι μόνο η φάτνη, αλλά και όλο το σκηνικό της Αγίας Νύχτας, όπως λίνες, ποτάμια, δέντρα, τα φώτα της Βηθλεέμ στο βάθος, άγγελιο που κρέμονται από ψηλά, και, τότε - τότε, ακόμη και ντόπιες ηρωικές φιγούρες που έτσι «συμμετέχουν» στη στιγμή της γέννησης.

Οι ωραιότερες φάτνες στήνονται στη Νάπολη, μέσα στις εκκλησίες και ορισμένες φορές γίνονται διαγωνισμοί για την ωραιότερη φάτνη. Σε ορισμένες περιοχές την παραμονή των Χριστουγέννων το δείπνο αποτελείται κυρίως από ψάρι.

Όπως και σε άλλες χώρες, οι πιστοί περιμένουν το βράδυ των Χριστουγέννων για να μεταλάβουν και δεν τρώνε κρέας. Για να εορταστεί όμως η παραμονή κατάλληλα, σε ορισμένα σπίτια, ίσως δείτε και δέκα διαφορετικά ψάρια στο τραπέζι. Συχνά το ψάρι συνοδεύεται από σαλάτα με φακές. Στη Ρώμη, το παραδοσιακό πιάτο της παραμονής είναι το Caritone, ένα μεγάλο χέλι, ψητό ή τηγανητό. Κοινά σε όλη την Ιταλία είναι τα Χριστουγεννιάτικα γλυκά, όπως το panettone (κέικ με ζαχαρωμένα φρούτα), το torrone, (μαντολάτο), και το panforte (με πιπερόριζα). Όλα τα Χριστουγεννιάτικα γλυκά περιέχουν αμύγδαλα και καρύδια. Για πολλές γενιές ο Άγιος Βασίλης της Ιταλίας στις περισσότερες περιοχές ήταν ένα πρόσωπο του ιταλικού φολκλόρ, η Befana, που μοίραζε δώρα στα παιδιά στις 6 Ιανουαρίου, την ημέρα των Φώτων.

Σε άλλες περιοχές, όπως η Βενετία κι η Μάντοβα, τα δώρα μοιράζει η Αγία Λουκία, ενώ σε άλλες περιοχές τη δουλειά του Αγίου Βασίλη είχε αναλάβει ο μικρός Ιησούς. Τώρα, πια, βέβαια, και οι Ιταλοί πιστεύουν στον Άγιο Βασίλη τον οποίο αποκαλούν Babbo Natale.

Μουσική της Ιταλίας

Οι επιδράσεις που δέχτηκε η ιταλική μουσική παράδοση είναι:

- Στη βόρεια Ιταλία από τους Κέλτες και τους Σλάβους (π.χ. χορωδιακά τραγούδια). Στη βορειοδυτική Ιταλία σώζονται τραγούδια τροβαδούρων σε ιδιωτική γλώσσα.
- Στη βορειοανατολική Ιταλία, υπάρχουν έντονες επιδράσεις από τον πολιτισμό της Αυστρίας και της Σλοβενίας, με παραλλαγές του βαλς (χορός σε 3/4) και της πόλκας (χορός σε 2/4).
- Στη νότια Ιταλία από τους Άραβες, τους Έλληνες και τους Αφρικανούς (μονωδία).
- Στην κεντρική Ιταλία, παρατηρείται ένας συνδυασμός αυτών των επιρροών με κυρίαρχο το αφηγηματικό τραγούδι και τη μπαλάντα.
- Στην Απουλία (Ν. Ιταλία), επικρατεί το «γκρεκάνικο» 9 ιδίωμα. Η μουσική εκεί διακρίνεται σε θρησκευτική και κοσμική (με πιο διάσημο είδος την ταραντέλα).
- Στη Σαρδηνία, το μουσικό ιδίωμα είναι ξεχωριστό, αφού είναι γνωστή για το πολυφωνικό τραγούδι των «τενόρες» (tenores) που θυμίζει έντονα το Γρηγοριανό μέλος.

Τραγούδι

Το ιταλικό παραδοσιακό τραγούδι περιλαμβάνει μπαλάντες (canti epicolirici, κυρίως στο βορρά) και λυρικά τραγούδια (canti lirico-mopostrofici, κυρίως στο νότο).

- Η μπαλάντα της βόρειας Ιταλίας είναι συλλαβική (δηλ. κάθε συλλαβή αντιστοιχεί σε μία νότα), με αυστηρό ρυθμό και εύκολα κατανοητούς στίχους, ενώ στο νότο ο ρυθμός αλλάζει συνεχώς και έχει έντονο φωνητικό στυλ.
- Στα λυρικά τραγούδια κατατάσσονται νανουρισματα, καντάδες και τραγούδια της δουλειάς. Συχνά είναι αυ- τοσχεδιαζόμενα παρ' όλο που βασίζονται σε παραδοσιακό ρεπερτόριο.
- Λιγότερο συχνά είναι τα θρησκευτικά στροφικά τραγούδια (laude), πολλές φορές στη λατινική γλώσσα, και τα επικά τραγούδια.
- Ιδιαίτερη κατηγορία είναι τα τραγούδια που χρησιμοποιούνται στο καρναβάλι.

Μουσικά όργανα

- Τα αερόφωνα της ιταλικής μουσικής παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία σε αυλούς. Ένας τύπος άσκαυλου με πέντε αυλούς άνισου μήκους και με διπλή γλωττίδα, που ονομάζεται «ζαμπόνια» (zampogna), παίζεται κυρίως τα Χριστούγεννα σε συνδυασμό με έναν αυλό με διπλή γλωττίδα που λέγεται «πίφερο» (piffero). Συνηθισμένο είναι επίσης και το «οργανέτο» (organetto), ένας τύπος μικρού φορητού εκκλησιαστικού οργάνου με ή- χο που μοιάζει με ακορντεόν και που συνοδεύει συχνά το χορό «σαλαταρέλο».
- Τα μεμβρανόφωνα και τα ιδιόφωνα περιλαμβάνουν ξυλάκια, καστανιέτες, καμπανάκια και τύμπανα. Τα ταμπουρίνα χρησιμοποιούνται πολύ συχνά (ιδιαίτερα στα «γκρεκάνικα» τραγούδια) και διάφορα είδη τυμπάνων όπως ένα τύμπανο τριβής που ονομάζεται «τσούπα-τσούπα» (cupa-cupa).

• Από τα χορδόφωνα ξεχωρίζει η «κιθάρα μπατέντε» (chitarra battente), μια κιθάρα με πέντε διπλές χορδές και ένα τρίχορδο βιολί, που ονομάζεται «λίρα» (lira) με προέλευση ελληνική. Στο βορρά συναντάται η «ζιρόντα» (ghironda), ένας τύπος «λατέρνας».

Η Γέννηση της Όπερας στην Ιταλία

Η όπερα είναι ένα μουσικό δράμα στο οποίο συνδυάζεται η φωνητική και η οργανική μουσική με την ποίηση και τη θεατρική πράξη, τα σκηνικά και τις ενδυμασίες. Αρχικά δημιουργήθηκε στην Ιταλία ως τέχνη της αριστοκρατικής τάξης, από τον συνδυασμό των θεατρικών παραδόσεων της Αναγέννησης και των μουσικών πειραματισμών της Φλωρεντινής Καμεράτα. Η πρώτη όπερα χαρακτηρίζεται από τα δαπανηρά θεάματα και τη σκηνική επιδεικτικότητα που λαμπρύνει βασιλικές γαμήλιες τελετές και συναφείς εθιμοτυπικές εκδηλώσεις. Ο «Ορφείας» (1607) και η «Αριάδνη» (1608) είναι έργα που συνθέτει ο πρώτος μεγάλος δημιουργός του καινούριου είδους, ο συνθέτης Κλαούντιο Μοντεβέρντι (Claudio Monteverdi: 1567-1643), στο πρόσωπο του οποίου το δραματικό πνεύμα του Μπαρόκ βρίσκει τον αυθεντικό του εκπρόσωπο. Με την έναρξη όμως και λειτουργία του πρώτου μόνιμου θεάτρου στο οποίο παίζονταν όπερες στα 1637, στη Βενετία, η όπερα γίνεται πλέον μέρος της δημόσιας πολιτιστικής ζωής. Μέσα στα επόμενα εξήντα χρόνια, μόνο στη Βενετία ανέβηκαν 350 νέες όπερες. Καθώς το ευρύ κοινό –και όχι πλέον μόνο οι αριστοκράτες– άρχισε να συρρέει στις παραστάσεις, η όπερα εξαπλώθηκε γρήγορα σε όλες τις μεγάλες πόλεις-κράτη της Ιταλίας και στη συνέχεια σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Κατά τη διάρκεια του 17ου αιώνα, ο χώρος όπου παίζονταν οι όπερες αναδείχθηκε σε σημαντικό κοινωνικό κέντρο. Οι ακροατές μιλούσαν, έτρωγαν, έπαιζαν τυχερά παιχνίδια και διεκπεραίωναν κάθε είδους δοσοληψίες κατά τη διάρκεια της παράστασης, κάνοντας παύση πολλές φορές μόνο για να ακούσουν τις αγαπημένες τους άριες.

Ο παραδοσιακός ιταλικός χορός Tarantella

Η Tarantella είναι παραδοσιακός χορός Κάτω Ιταλίας.

Υπάρχουν αρκετές παραλλαγές του χορού, με διασημότερες τη ναπολιτάνικη και τη σιτσιλιάνικη. Σε άλλες περιοχές συναντάται ο ίδιος χορός με διαφορετικές ονομασίες, όπως, για παράδειγμα, στην Καμπανία με το όνομα "tammurriata" και στο Σαλέντο με το όνομα "pizzica".

Η Tarantella ξεκινά από τα χρόνια του Μεσαίωνα και το όνομά της το έχει πάρει από την πόλη του Τάραντα, αλλά και τη γνωστή αράχνη ταραντούλα. Το 16ο και 17ο αιώνα πίστευαν ότι με το να χορεύεις στους τρελούς ρυθμούς της Ταραντέλα, θα σωζόσουν από τον "ταραντισμό", μια ασθένεια που προερχόταν από τσιμπήματα της αράχνης και προκαλούσε υστερικές αντιδράσεις. Μια εξήγηση γι' αυτή την πεποίθηση, ίσως είναι ότι, επειδή ο χορός ήταν κάτι το απαγορευμένο, οι γυναίκες χρησιμοποιούσαν αυτή τη δικαιολογία για να μπορούν να χορέψουν ελεύθερα.

Η ταραντέλα χορεύεται από ζευγάρια σε ρυθμό 6/8 ή 18/8 ή και 4/4. Πρόκειται για κυκλικό χορό με φορά των δεικτών του ρολογιού, μέχρις ότου ο ρυθμός γίνει πιο γρήγορος, οπότε τα ζευγάρια αλλάζουν κατεύθυνση.

Πρωτοχορεύτηκε στη Νάπολη και γρήγορα διαδόθηκε στις γειτονικές περιοχές της Apulia, Basilicata και Calabria, που αποτελούσαν κομμάτι του Βασιλείου των Δύο Σικελιών.

Τα μουσικά όργανα που χρησιμοποιούνται είναι: μαντολίνο και ακορντεόν, αλλά και κιθάρα, φλάουτο, φλογέρα και κλαρίνο.

Ομάδα Α' :

Παναγιώτης Αρβανίτης

Σταματία Μαράτου

Ευαγγελία Νύτη

Ισπανία

Η Ιβηρική χερσόνησος, ανά τους αιώνες, έχει καταληφθεί από διάφορους λαούς, από τους οποίους επηρεάστηκε και ο πολιτισμός της, όπως οι Βησιγότθοι, οι Ρωμαίοι, οι Φοίνικες, οι Έλληνες και οι Άραβες. Παρά το γεγονός αυτό κατάφερε να συνθέσει και να διατηρήσει μία μοναδική κουλτούρα σε συνδυασμό με τις ιδιαιτερότητες των ντόπιων. Σήμερα η Ισπανία είναι η χώρα με τις περισσότερες επαρχίες και με αρκετές γλωσσικές και πολιτιστικές διαφοροποιήσεις.

Οι Ισπανοί είναι ένας λαός με ιδιαίτερη έφεση στις τέχνες, από τη λογοτεχνία μέχρι την ζωγραφική με βασική και αισθητή την επίδραση της θρησκείας. Παγκοσμίως γνωστό είναι το κλασικό έργο του Μιγκέλ Θερβάντες, ο Δον Κιχώτης, αλλά και πιο σύγχρονοι συγγραφείς, όπως οι βραβευμένοι με Νόμπελ Χουάν Ραμόν Χιμένες και Καμίλο Χοσέ Θέλα. Η ισπανική ζωγραφική έχει και αυτή να αναδείξει σπουδαίους καλλιτέχνες οι οποίοι ακόμα και σήμερα καθορίζουν την παγκόσμια ζωγραφική μέσα από τα έργα τους. Όλοι γνωρίζουμε τους διάσημους ζωγράφους Γκόγια, Πικάσο, Μιρό και Νταλί, όπως και τα έργα τους.

Στην αρχιτεκτονική φανερή και καθοριστική είναι η επίδραση των αραβικών φύλων. Η Σαγράδα Φαμίλια είναι ένα χαρακτηριστικό κτίριο της ισπανικής αρχιτεκτονικής και δημιουργός της είναι ο Αντόνι Γκαουντί, ο οποίος έχει αφήσει κληρονομιά πολλά αρχιτεκτονικά δημιουργήματα, εκ των οποίων πολύ γνωστά είναι τα «σπίτια του Γκαουντί». Το φλαμένκο από την άλλη, μας δείχνει τη μουσικοχορευτική πλευρά του ισπανικού πολιτισμού.

Η κουζίνα της, ενώ είναι απλή και αγροτική, με τους κατάλληλους συνδυασμούς και τον τρόπο μαγειρέματος καταφέρνει να μαγεύει όσους τη δοκιμάσουν. Η παέγια είναι πλέον ένα από τα παραδοσιακά πιάτα της Ισπανίας, αν και η καταγωγή του είναι αραβική. Πλούσια και διάσημη, επίσης, είναι η παραγωγή κρασιού της.

Η πρωτεύουσα της Ισπανίας, η Μαδρίτη, είναι μια σύγχρονη ευρωπαϊκή μεγαλούπολη που έχει διατηρήσει, όμως, μεγάλες εκτάσεις με πάρκα, άλση και κήπους. Τα Βασιλικά και άλλα ανάκτορα κοσμούν μέχρι σήμερα τη Μαδρίτη, όπως και οι βασιλικοί κήποι. Στη Γρανάδα της Ανδαλουσίας, μέσα στο αραβικό ανάκτορο της Αλάμπρα, όπου βρίσκεται η διάσημη «αυλή των λεόντων», είναι από τα ωραιότερα μέρη που πρέπει να επισκεφτεί κανείς στην Ισπανία.

Γλώσσα

Τα ισπανικά ή καστιλιάνικα είναι μια ιβηρική ρομανική γλώσσα αναπτύχθηκε απ' την δημόδη λατινική, με επιδράσεις απ' την κελτιβηρική, τη βασκική, και την αραβική, στο βορρά της Ιβηρικής Χερσονήσου. Θεωρείται η 4η σε σειρά κατάταξης ομιλουμένη γλώσσα παγκοσμίως, και μιλάται από πεντακόσιους εκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως.

Πολιτισμός

Φιλολογία

Η Ισπανία διαθέτει μια μεγάλη λογοτεχνική παράδοση που έχει περικλύει τις λογοτεχνίες των τεσσάρων κυρίαρχων γλωσσών της.

Ισπανική λογοτεχνία

Γενικότερα, ο όρος ισπανική λογοτεχνία δηλώνει μονάχα τα λογοτεχνικά κείμενα που έχουν γραφτεί στα ισπανικά στη Ισπανία από τον 12ο αιώνα μέχρι σήμερα. Το κλασικότερο έργο της ισπανικής λογοτεχνίας είναι ο Δον Κιχώτης του Μιγκέλ Θερβάντες. Η ισπανική λογοτεχνία έχει πλούσια παράδοση και δυνατή αλληλεπίδραση με τη Λατινική Αμερική. Από τους σύγχρονους συγγραφείς σημαντικοί θεωρούνται οι Χουάν Ραμόν Χιμένεθ (Νόμπελ λογοτεχνίας 1956), Καμίλο Χοσέ Θέλα (Νόμπελ λογοτεχνίας 1989), Πίιο Μπαρόχα κ.α.

Καταλανική λογοτεχνία

Η καταλανική λογοτεχνία περιγράφει το σύνολο των λογοτεχνικών κειμένων που έχουν γραφτεί στα καταλανικά, ανεξαρτήτως περιοχής ή κράτους. Τα πρώτα λογοτεχνικά έργα εντοπίζονται επίσης στον 12ο αιώνα αν και η μεγάλη ακμή και απεξάρτηση από την συγγενική οξιτανική λογοτεχνία επετεύχθη μόνο με τον Χρυσό Αιώνα των Καταλανικών Γραμμάτων τον 15ο. Μετά από μια ευρεία παρακμή, τα καταλανικά γράμματα επανήλθαν στη λεγόμενη Καταλανική Αναγέννηση (*Renixença*) στα μέσα του 19ου αιώνα. Ο 20ός αιώνας είδε την ανάδειξη σημαντικών λογοτεχνών όπως ο Ζουζέπ Πλα, ο Σαλβαδό Εσπρίου και ο Κιμ Μονζό, και την διεύρυνση, μετά τη δικτατορία του στατηνού Φράνκο, της λογοτεχνικής παραγωγής και ανάγνωσης.

Γαλικιανική λογοτεχνία

Η γαλικιανική λογοτεχνία άνθησε σε προφορικό κυρίως επίπεδο κατά τη διάρκεια του μεσαίωνα, ως κατεξοχήν γλώσσα των λυρικών ασμάτων των ιβηρικών παλατιών της Λεόν, της Καστίλης και της Πορτογαλίας. Μετά από αιώνες παραγκωνισμού της ως λογοτεχνικής γλώσσας, η γαλικιανική επανήλθε στις αρχές του 19ου αιώνα με την Γαλικιανική Αναγέννηση (*rexurdimento*) με κύρια εκφραστή την Ροσαλία δε Κάστρο. Έκτοτε ανέδειξε σπουδαίους λογοτέχνες όπως ο ποιητής Καστελάο, ο πολυγραφότατος Άλβαρο Κουνκίρο και ο πεζογράφος Μπιθέντε Ρίσκο στα μέσα του 20ού αιώνα.

Βασκική λογοτεχνία

Η Βασκική λογοτεχνία περιλαμβάνει όλους τους λογοτέχνες που έγραψαν στη βασκική γλώσσα, είτε στη σημερινή αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων, είτε στη Ναβάρρα, είτε στη γαλλική Χώρα των Βάσκων. Ο σημαντικότερος βασκόφωνος λογοτέχνης υπήρξε ο Ατσουλάρ, βάσκος κληρικός από την Ναβάρρα που έκδοσε το *Γερο* στα μέσα του 17ου αιώνα. Γενικότερα οι εκδόσεις βασκόφωνων κειμένων περιορίστηκαν στην ποιμαντική και τα δοκίμια περί της βασκικής ταυτότητας. Σύγχρονοι λογοτέχνες όπως ο Μπερνάδο Ατσάγα ή ο Γκαβριέλ Αρέστι έχουν δημιουργήσει ένα κοινό που διαβάζει σταθερά βασκική λογοτεχνία.

Ζωγραφική

Η Ισπανία έχει πολύ μακριά παράδοση στην ζωγραφική. Από τους Βελάσκεθ, Ελ Γκρέκο, δια μέσου του πρωτοποριακού Γκόγια για να φτάσουμε στον 20ο αιώνα και τους Πικάσο, Μιρό και Νταλί.

Αρχιτεκτονική του Γκαυτί στη Βαρκελώνη

Το έργο του Γκαουντί θαυμάζεται από τους αρχιτέκτονες του κόσμου ως ένα από τα πιο μοναδικά και διακριτικά αρχιτεκτονικά στυλ. Το έργο του έχει επηρεάσει σε πολύ μεγάλο βαθμό την όψη της αρχιτεκτονικής της Βαρκελώνης και θα δείτε τα έργα του Γκαουντί σε ολόκληρη την πόλη. Ο Αντόνι Γκαουντί γεννήθηκε το 1852 στο Reus και απέκτησε το αρχιτεκτονικό του πτυχίο το 1878. Από την αρχή τα σχέδια του ήταν διαφορετικά από αυτά των σύγχρονων του. Το έργο του Γκαουντί επηρεάστηκε πολύ από τις μορφές της φύσεως και αυτό αντικατοπτρίζεται με τη χρήση των καμπύλων δομικών λίθων, των γλυπτών στρεπτού σιδήρου και των μορφών που μοιάζουν οργανικές, όλα από τα οποία είναι γνωρίσματα της αρχιτεκτονικής του Γκαουντί στη Βαρκελώνη.

Ο Γκαουντί επίσης διακόσμησε πολλά από τα κτίσματα του με χρωματιστά πλακίδια διατεταγμένα σε μωσαϊκά μοτίβα. Αυτό πρόσθεσε άλλη μια σημαντική διάσταση στα κτίρια του, η οποία συχνά παραβλέπεται από τους αρχιτέκτονες - η χρήση του χρώματος.

Ο συνδυασμός του πρωτότυπου σχεδιασμού, το ενδιαφέρον σχήμα λιθοδομής και τα ζωντανά χρώματα στα έργα του Γκαουντί δίνουν στο θεατή μια πραγματικά εκπληκτική οπτική εμπειρία.

Μουσική

Η ισπανική μουσική έχει μεγάλη ποικιλία κατά περιοχές, που σχετίζεται βεβαίως με τις διαφορές επιρροές από Βορρά και Νότο. Η παραδοσιακή μουσική της Ισπανίας στηρίζεται στην καθολική εκκλησιαστική παράδοση που είναι κοινή σε όλη την δυτική Ευρώπη, με πολυφωνικές χορωδίες, ευρεία χρήση του εκκλησιαστικού οργάνου και κλασικούς θρησκευτικούς ψαλμούς (Περγκολέζι, Μπαχ κ.α.). Μέσα από αυτό όμως έχει βγει μια ιδιαίτερη ισπανική παράδοση, με το γνωστό πάσο ντόμπλε (διπλό βήμα) και τις ραντσέρας. Στην Νότια Ισπανία και ειδικά την Ανδαλουσία υπάρχει η πολύ δυνατή παράδοση του φλαμένκο, μιας έντονης μουσικής με σαφείς τσιγγάνικες και βορειοαφρικάνικες επιρροές.

Η ισπανική μουσική έχει επηρεάσει αποφασιστικά και ολόκληρη την λατινική Αμερική η οποία με την σειρά της σήμερα επηρεάζει σημαντικά την ισπανική μουσική, από τις αβανέρας (*habaneras*) της Καταλονίας στις αρχές του αιώνα, μέχρι την κατοπινή ρούμπα και το σημερινό ρεγκετόν.

Γνωστοί Ισπανοί καλλιτέχνες είναι οι τενόροι Πλαθίδο Ντομίγκο και Χοσέ Καρρέρας από τη Μαδρίτη και την Καταλονία αντίστοιχα, η επίσης Καταλανή σοπράνο Βικτόρια ντελ Άνχελς, ο κιθαρίστας Πάκο ντε Λουθία, αλλά και οι πιο μοντέρνοι Χοσέ Παδίγια και Μανού Τσάο.

Φλαμένκο.

Το **φλαμένκο** (*Flamenco*) είναι ένα ισπανικό όρος που αφορά ένα είδος μουσικής και χορού, ο οποίος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά κατά τον 19ο αιώνα.

Το φλαμένκο ενσωματώνει μια σύνθετη μουσική και πολιτισμική παράδοση. Προήλθε αρχικά από την περιφέρεια της Ανδαλουσίας, όπου αναπτύχθηκε σαν ξεχωριστή υποκουλτούρα με κέντρα τη Σεβίλλη, το Κάδιξ και τη Μάλαγα, στη συνέχεια όμως εξελίχθηκε σε χαρακτηριστικό κομμάτι του πολιτισμού ολόκληρης της Ισπανίας, ενσωματώνοντας και μετασχηματίζοντας λαϊκά μουσικά στοιχεία σε διαφοροποιημένες μουσικές φόρμες και από άλλες περιφέρειες, όπως η Μούρθια και η Εξτρεμαδούρα.

Είναι γενικότερα παραδεκτό ότι το φλαμένκο δημιουργήθηκε από τη μοναδική συνύπαρξη και μείξη της αραβικής, ανδαλουσιανής, σεφαρδιτικής και τσιγγάνικης κουλτούρας στην περιοχή της Ανδαλουσίας πριν και μετά τη Ρεκονκίστα (Ανακατάληψη), την ιστορική δηλαδή περίοδο κατά την οποία οι Χριστιανοί βασιλείς ανακατέκτησαν την Ισπανία από τους Μουσουλμάνους. Χαρακτηριστικό μουσικό όργανο είναι η κιθάρα φλαμένκο.

Το 2010 η UNESCO συμπεριέλαβε το φλαμένκο στον Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας ύστερα από σχετική αίτηση της Ισπανίας.

Προέλευση

Νεαρή Ρομά από την ισπανική Γρανάδα

Προκειμένου να κατανοήσει κάποιος τις επιρροές και τις συνθήκες από τις οποίες δημιουργήθηκε το Φλαμένκο, θα πρέπει να δώσει προσοχή στην κουλτούρα και τη μουσική παράδοση της Ιβηρικής Χερσονήσου.

Η ίδια η προέλευση του όρου *φλαμένκο*, συνεπώς και της ιστορίας του, έχει πολλαπλές ερμηνείες. Για παράδειγμα, στην ισπανική γλώσσα, ο όρος αυτός χρησιμοποιούνταν και για τους προερχόμενους από τη Φλάνδρα, κάτι που μπορεί να υποδηλώνει ότι το φλαμένκο έφτασε στην Ισπανία από Φλαμανδούς μετανάστες επί βασιλείας Καρόλου Ε'. Επίσης, ορισμένες εκδοχές δέχονται ως προέλευσή του τη Βόρεια Αφρική, ενώ άλλοι παρατηρούν επιρροές ακόμα κι από τη Βυζαντινή και Ινδική θρησκευτική μουσική.

Πριν την εισβολή των Μουσουλμάνων το 711, η Ισπανία των Βησιγόθων είχε υιοθετήσει το δικό της ξεχωριστό εκκλησιαστικό λειτουργικό, γνωστό ως *μοζαραβική λειτουργία*, η οποία είχε επιρροές από τη Βυζαντινή μουσική και διατηρήθηκε μέχρι το 10ο ή 11ο αιώνα. Ορισμένες θεωρίες, όπως του Ισπανού κλασικού μουσικού Μανουέλ ντε Φάγια, συνδέουν με το φλαμένκο τα μουσικά αυτά ακούσματα και τον αρχαιοελληνικό *Δωρικό τρόπο*, ο οποίος αποκαλούνταν *Φρυγκός*. Δυστυχώς, λόγω της μορφής της μουσικής γραφής των Μοζαραβιτικών ύμνων, η θεωρία αυτή δεν έχει αποδειχτεί.

Κατά τη διάρκεια της κατοχής της Νότιας Ισπανίας από τους Μωαμεθανούς, Χριστιανοί, Εβραίοι και Μουσουλμάνοι ζούσαν σε σχετική αρμονία. Τότε έκαναν την εμφάνισή τους και οι πρώτες νομαδικές τσιγγάνικες φυλές της Ισπανίας, οι οποίες πιθανότατα προήλθαν από την περιοχή Παντζάμπ της Ινδίας.

Κατά τη διάρκεια της Επανάκτησης των ισπανικών εδαφών, η Κόρδοβα και η Σεβίλλη έπεσαν στις αρχές του 13ου αιώνα, ενώ τελευταία η Γρανάδα το 1492. Έτσι, οι ανεπιθύμητοι πληθυσμοί καταδιώκονταν όλο και πιο νότια, ενώ σε αυτούς προστέθηκαν αργότερα και όσοι ήθελαν να ξεφύγουν από την Ιερά Εξέταση. Η συγχώνευση των Τσιγγάνων (*Gitanos* στα ισπανικά) με τους Εβραίους, τους Μουσουλμάνους και τους Ανδαλουσιανούς της Νότιας Ισπανίας οδήγησε στη "γέννηση" του φλαμένκο, ενώ η μουσική της Βόρειας Ισπανίας είχε καθαρά κελτικές επιρροές από τους προρωμαϊκούς χρόνους.

Φλαμένκο: το τραγούδι

Αυτό που σήμερα θεωρείται γνήσιο φλαμένκο, το τραγούδι των Τσιγγάνων της Ανδαλουσίας, καθιερώθηκε στα τέλη του 17ου αιώνα. Το παλαιότερο είδος φλαμένκο είναι γνωστό ως **Κάντε Χόντο** (*Cante Jondo*): μια ανδρική φωνή, χωρίς συνοδεία οργάνων, διηγείται λυπητερές ιστορίες. Αργότερα προστέθηκε η κιθάρα και ο χορός.

Φλαμένκο: ο χορός

Στα τέλη του 18ου αιώνα, το φλαμένκο άρχισε να παρουσιάζεται σε ταβέρνες με τη συνοδεία κιθάρας, ενώ σύντομα προστέθηκε και ο χορευτής ή η χορεύτρια (*ballaor/ballaora*). Υπήρχαν επίσης άτομα που έδιναν το ρυθμό είτε με παλαμάκια είτε με χτύπημα των δαχτύλων, ενώ βασικό συστατικό του χορού φλαμένκο αποτελεί ο ήχος από τα πόδια των χορευτών (*soniquete*) και ο κοφτός βηματισμός τους (*zarateado*). Ο γυναικείος χορός αναδεικνύει τη χάρη του σώματος και των χεριών.

Ισπανική Κουζίνα

Η Φιλοσοφία της ισπανικής κουζίνας βασίζεται στην παραδοσιακή σπιτική κουζίνα των Ισπανών. Είναι η απλή αγροτική κουζίνα που τα κύρια συστατικά της είναι το κρεμμύδι, το σκόρδο, η ντομάτα, η κόκκινη καυτερή πιπεριά, κάποια μπαχαρικά και αρωματικά βότανα τα οποία αφθονούν στην Ισπανική φύση.

Η ιστορία της Ισπανικής κουζίνας, έρχεται από τα αρχαία χρόνια πολύ πριν τη σύσταση του Ισπανικού κράτους το 15ο αιώνα και κατάφερε να διατηρήσει και να συνδέσει τις τοπικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητές της. Η ισπανική κουζίνα έχει μεγάλες επιρροές από τους μεσογειακούς πολιτισμούς των Ελλήνων, των Φοινίκων και των Ρωμαίων αλλά κατά κύριο λόγο έχει επηρεαστεί από τους Άραβες οι οποίοι κατείχαν την Ισπανία για περισσότερους από οκτώ αιώνες.

Βέβαια είναι μια πολύ μεγάλη χώρα, που τα εδάφη της κατοικούν άνθρωποι με διαφορετικές συνήθειες, κουλτούρες και γλώσσες και ομοίως κάθε περιφέρειά της έχει την ιδιαίτερη κουζίνα της.

Γαστρονομικές συνήθειες των Ισπανών:

Παραδοσιακά, οι Ισπανοί, πριν κάτσουν στο τραπέζι, «τρώνε μεζεδάκια» (στα ισπανικά "picore"), προτιμώντας κάποιο aperitif, για να ανοίξει η όρεξη. Οι ώρες του φαγητού επηρεάζονται απ' αυτή τη συνήθεια. Το μεσημεριανό δε σερβίρεται πριν από τις 2:00 και σπάνια δειπνούν πριν από τις 10:00 το βράδυ. Οι Ισπανοί δεν εγκαταλείπουν το τραπέζι μόλις τελειώσουν το γεύμα τους. Αντιθέτως, παρατείνουν την ευχαρίστηση να κάθονται με παρέα (στα ισπανικά "sobre mesa") πίνοντας καφέ ή ένα χωνευτικό ποτό και ανάβοντας ένα πούρο... Λέγεται χαρακτηριστικά ότι το να σηκωθείς και να φύγεις απ' το τραπέζι ισοδυναμεί με διακοπή σχέσεων, σαν να λες ότι δε θες πια μαζί τους κουβέντες. Κανείς Ισπανός, μεγάλος ή μικρός, δε θα 'χανε την ευκαιρία για φιλή κουβεντούλα (στα ισπανικά "tertulia") με τους φίλους, με ένα ποτήρι ποτό στο χέρι, μέσα σε ένα καφέ, με κύριο αντικείμενο συζήτησης φυσικά την ανάγκη «να ξαναφτιάξουμε τον κόσμο»! Τα "tapas" έχουν γίνει πολύ της μόδας σε όλο τον κόσμο, χάρη στα φημισμένα πλέον «τάπας μπαρ». Η ιστορία αποδίδει στα τάπας (η λέξη σημαίνει «καπάκι» στα ισπανικά) βασιλική καταγωγή. Ένας βασιλιάς της Ισπανίας σταμάτησε μια μέρα σε ένα διάσημο πανδοχείο της εποχής, όπου του προσέφεραν ένα ποτήρι κρασί, πάνω στο οποίο είχαν τοποθετήσει ένα μικρό πιατάκι με μια μπουκιά φαΐ. Κι αυτό για να εμποδίσουν τις πολυάριθμες μύγες να πέσουν μέσα στο βασιλικό κύπελλο. Αυτό το ιδιαίτερο σερβίρισμα άρεσε στο βασιλιά, ο οποίος από εκείνη τη στιγμή απαιτούσε πλέον μπουκίτσες «καπάκια» να συνοδεύουν το κρασί του!

Χαρακτηριστικά προϊόντα

Το "jamón ibérico" αποτελεί πιστοποιημένη ονομασία προέλευσης. Το υλικό το δίνει μια ράτσα σκούρων χοίρων που ζει στην Extremadura. Δεν πρέπει να συγχέεται με το "jamón serrano" που είναι το αντίστοιχο του γνωστού μας χωριάτικου ζαμπόν από λευκό χοιρινό. Το "jamón ibérico" είναι ακριβό και εξαιρετικής ποιότητας. Έπειτα από 8 μήνες ξήρανσης, αφήνεται να ωριμάσει για άλλους 18. Κόβεται σε φέτες με τη βοήθεια ενός μαχαιριού με μακριά, λεπτή λάμα και δίνει άριστα με ένα ποτήρι ξηρό ισπανικό κρασί. Στην Ισπανία, υπάρχουν πολλά είδη καυτερών «τσίλι» και παραδοσιακής πιπεριάς που καταναλώνονται ωμές, σε σκόνη ή σαν καρυκεύματα στα αλλαντικά, όπως το σαλάμι "chorizo" (ανδαλουσιανό σαλάμι με κόκκινη καυτερή πιπεριά), το λουκάνικο "sobresada" (χοιρινά λουκάνικα των Βαλεαρίδων με καυτερή πιπεριά) ή το λουκάνικο "chistorra" (ποικιλία έντονα πικάντικου λουκάνικου της Ναβάρρας) κλπ.

Το κρασί

Η Ισπανία βρίσκεται ανάμεσα στις κυριότερες οινοπαραγωγικές χώρες του κόσμου και τα κρασιά της κοσμούν ράφια και λίστες κρασιών σε όλα τα σημεία του ορίζοντα. Ωστόσο, αν και οι περισσότεροι γνωρίζουμε και έχουμε δοκιμάσει τα "ήπια" κρασιά της, όπως αυτά της Rioja ή της Navarra, αλλά και τα ξηρά ή γλυκά Cherry/Jerez, ίσως δεν ξέρουμε ότι η Ισπανία αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες δυνάμεις στην παραγωγή αφρώδους κρασιού παγκοσμίως. Η ιστορία του ισπανικού αφρώδους οίνου που ονομάζεται Cava, ξεκινά στην περιοχή του Penedes, στη βορειοανατολική Ισπανία. Οι βασικές ποικιλίες που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή της είναι οι γηγενείς ισπανικές Macabeo, Parellada και Xarello. Στην περίπτωση του ροζέ Cava, απαιτείται η συμμετοχή τουλάχιστον μιας ερυθρής ποικιλίας η οποία είναι, συνήθως, η επίσης ντόπια Garnacha.

Ήθη και έθιμα

- Τα δώδεκα σταφύλια.

Είναι ένα ισπανικό έθιμο που αφορά την αλλαγή του χρόνου. Τα μεσάνυχτα της παραμονής της πρωτοχρονιάς, όταν η καμπάνα χτυπάει 12 φορές, οι Ισπανοί τρώνε και μια ρόγα σταφυλιού σε κάθε χτύπο. Ακόμα λένε ότι πρέπει να τις κρατάς στο στόμα σου και να μην τις καταπιείς μέχρι να αλλάξει ο χρόνος.

- Η πομπή της σωπής

Στην Ισπανία κάθε χρόνο τη Μεγάλη Πέμπτη αναβιώνει ένα παλιό έθιμο. Πρόκειται για μια ακολουθία στους δρόμους της πόλης, γνωστή ως «La procesion del silencio». Κατά τη διάρκεια, λοιπόν, της ακολουθίας κανείς δεν επιτρέπεται να μιλά. Επίσης, οι πιστοί στα σπίτια σβήνουν τα φώτα. Με αυτό τον τρόπο, οι πιστοί δηλώνουν τη θλίψης τους και το πένθος τους για τη Σταύρωση του Κυρίου.

Οι εφτά φράσεις.

Στην Ισπανία κάθε χρόνο την Μεγάλη Δευτέρα γίνεται αναπαράσταση των εφτά φράσεων που είπε ο Ιησούς πάνω στο Σταυρό.

- Πυρκαγιές το Σαν Χουαν.

Το έθιμο αυτό γίνεται σε διάφορες πόλεις της Ισπανίας στις 24 Ιουνίου και συμβολίζει την έναρξη του καλοκαιριού. Οι άνθρωποι συγκεντρώνονται γύρω από φωτιές σε οικογενειακούς ή φιλικούς κύκλους και μοιράζονται ζεστή σοκολάτα, ενώ τα παιδιά χοροπηδάνε παίζοντας πάνω από τις φωτιές.

Αξιοθέατα- μνημεία

Βασιλικό Παλάτι(Palacio Real). Το Βασιλικό Παλάτι της Μαδρίτης, είναι η επίσημη κατοικία του βασιλιά της Ισπανίας, χρησιμοποιείται μόνο για κρατικές τελετές, αλλά τον υπόλοιπο χρόνο είναι ανοιχτό στο κοινό.

Ο ναός της Αγίας Οικογένειας(Sagrada Familia). Το Sagrada Familia είναι μεγάλη ρωμαιοκαθολική εκκλησία στη Βαρκελώνη της Καταλονίας στην Ισπανία, σχεδιασμένη από τον αρχιτέκτονα Αντόνι Γκαουντί. Αν και δεν έχει ολοκληρωθεί, η εκκλησία αποτελεί Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ.

Τα σπίτια του Γκαουντί(Gaudi Casas). Ο Γκαυτί εκτός από το ναό έφτιαξε και διάφορα σπίτια στους πλούσιους της εποχής. Σήμερα τα σπίτια αυτά είναι αξιοθέατα της Βαρκελώνης.

Το **πάρκο Θιουταντέλλα(Parc de la Ciutadella)**. Ένα μαγευτικό πάρκο στο κέντρο της πόλης, όπου υπάρχει καθαρό γρασίδι, ένα συντριβάνι όπως και μία μικρή λίμνη.

Καμπ Νου Στάδιο(Estadio Nou Camp). Το στάδιο Καμπ Νου είναι η έδρα της ποδοσφαιρικής ομάδας της Βαρκελώνης. Κατασκευάστηκε το 1957. Έχει χωρητικότητα 98.787 θεατών και έτσι κατατάσσεται στην 10η θέση παγκοσμίως.

Λόμβου(Monumento a Colón). Το μνημείο αυτό είναι αφιερωμένο στον διάσημο ερευνητή Χριστόφορο Κολόμβο που ανακάλυψε την Αμερική.

Μουσείο ντελ Πράδο. Είναι ένα περίφημο μουσείο τέχνης που βρίσκεται στη Μαδρίτη. Περιλαμβάνει μια από τις σπουδαιότερες συλλογές τέχνης του κόσμου, και συγκεκριμένα ένα μεγάλο πλήθος πινάκων από τον 14ο ως τις αρχές του 19ου αιώνα.

Μουσείο Εθνικής Τέχνης της Καταλονίας. Το μουσείο της μοντέρνας τέχνης εκτός από τα έργα που διαθέτει, αξίζει και για την εκπληκτική θέα της πόλης. Το μουσείο διαθέτει μεγάλη συλλογή Ρωμαϊκών, Γοθικών, αναγεννησιακών και μπαρόκ εκθεμάτων.

Εθνικό Μουσείο Τέχνης Βασίλισσα Σοφία. Είναι ένα Μουσείο σύγχρονης τέχνης της Μαδρίτης. Ονομάζεται έτσι προς τιμήν της Βασίλισσας Σοφίας της Ισπανίας. Στο Μουσείο εκτίθενται έργα καλλιτεχνών κυρίως του 20ού αιώνα. Το σπουδαιότερο και διασημότερο έκθεμα του Μουσείου είναι η περίφημη Γκουέρνικα του Πικάσο.

Μουσείο του Πικάσο. Το μουσείο του Πικάσο βρίσκεται στη Βαρκελώνη και προσελκύει πάνω από 1 εκ. επισκέπτες τον χρόνο καθώς η γκαλερί αποτελεί την μεγαλύτερη συλλογή έργων τέχνης του διάσημου ζωγράφου.

Ισπανικό χωριό. Το Ισπανικό χωριό στη Βαρκελώνη είναι ένα ανοιχτό μουσείο αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Αποτελείται από κτίρια από όλα τα μέρη της Ισπανίας έτσι ώστε ο επισκέπτης να θαυμάσει, σε ένα μέρος, το διαφορετικό στυλ, την αρχιτεκτονική και την κουλτούρα της κάθε τοποθεσίας. Περιλαμβάνει 117 κτήρια σε μια έκταση 42.000 τ.μ. με δρόμους, πλατείες, εκκλησίες, θέατρο και εστιατόριο.

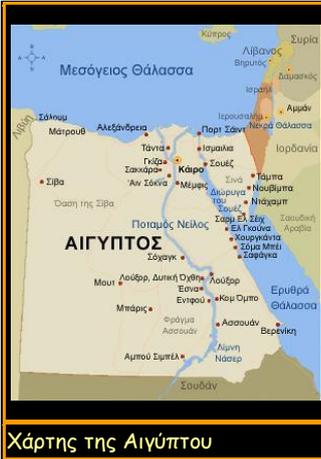
Ομάδα Β':

Κωνσταντίνα Αλεξανδροπούλου

Δήμητρα Μενύχτα

Δημήτρης Λυκογιάννης

Η ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Χώρα της βορειοανατολικής Αφρικής. Έχει έκταση 1.001.449 τ.χλμ. και πληθυσμό 75.500.662. Η αρχική ονομασία της χώρας ήταν Μιζραΐμ όνομα που πήρε από το Μιρσαΐμ, εγγονό του Νύε.

Η Αίγυπτος βόρεια βρέχεται από τη Μεσόγειο Θάλασσα, ανατολικά βρέχεται από την Ερυθρά Θάλασσα, δυτικά συνορεύει με τη Λιβύη και νότια με την Αιθιοπία.

Το μεγαλύτερο μέρος της δυτικής χώρας καλύπτεται από έρημο, ενώ οι ανατολικές περιοχές ποτίζονται από τον ποταμό Νείλο, ο οποίος είναι πηγή ζωής, αφού η χώρα αρδεύεται αποκλειστικά από αυτόν. Πρωτεύουσα είναι το Κάιρο. Άλλες μεγάλες πόλεις είναι η Αλεξάνδρεια, το Πόρτ Σάιτ, η Γκίζα κ.α.

Ο πληθυσμός αποτελείται από Αιγύπτιους, μικρές ομάδες Αράβων Βεδουίνων, Βερβέρων, Σουδανών, Ελλήνων και Ιταλών. Η επίσημη γλώσσα της χώρας είναι η αραβική.

Το 93% της χώρας είναι μουσουλμάνοι (κυρίως σουνίτες), το 5,6% είναι χριστιανοί κόπτες, λίγοι ορθόδοξοι, καθολικοί και προτεστάντες.

Οι Αιγύπτιοι είναι πανάρχαιος λαός με μεγάλη ιστορία και αξιόλογο πολιτισμό.

Οι περισσότεροι αρχαίοι Αιγύπτιοι ήταν αγρότες προσδεμένοι στη γη. Οι κατοικίες τους περιορίζονταν σε μέλη της άμεσης οικογένειας και ήταν χτισμένα από λασπότουβλα σχεδιασμένα να παραμένουν δροσερά μέσα στη ζέστη της ημέρας. Κάθε σπίτι είχε μια κουζίνα με ανοιχτή οροφή, η οποία περιείχε μια μυλόπετρα για άλεσμα σιτηρών και έναν μικρό φούρνο για ψήσιμο του ψωμιού. Οι τοίχοι ήταν βαμμένοι λευκοί και μπορούσαν να καλυφθούν από αποξηραμένα λινά πλαίσια. Τα πατώματα καλύπτονταν με χαλιά από χόρτα, ενώ η επίπλωση περιελάμβανε ξύλινα σκαμνιά, υπερυψωμένα κρεβάτια και ατομικά τραπέζια αποτελούσαν μέρη της επίπλωσης.

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι έδιναν μεγάλη σημασία στην υγιεινή και την εμφάνιση. Οι περισσότεροι έκαναν μπάνιο στο Νείλο και χρησιμοποιούσαν σαπούνια με υφή πάστας από ζωικό λίπος και κιμωλία. Οι άντρες ξύριζαν ολόκληρο το σώμα τους για καθαριότητα-αρώματα και ευδιαστές αλοιφές κάλυπταν τις κακοσμίες και απάλυναν το δέρμα. Ο ρουχισμός κατασκευαζόταν από απλά φύλλα λινού που αποχρωματίζονταν για να λευκανθούν, και μέλη της ανώτερης τάξης και των δύο φύλων φορούσαν περούκες, κοσμήματα και καλλυντικά. Τα παιδιά δε φορούσαν ρούχα μέχρι την ωριμότητά τους, περίπου στην ηλικία των 12, και σε αυτή την ηλικία τα αγόρια υποβάλλονταν σε περιτομή και τους ξύριζαν το κεφάλι. Οι μητέρες ήταν υπεύθυνες για τη φροντίδα των παιδιών, ενώ ο πατέρας κέρδιζε το οικογενειακό εισόδημα.

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι είχαν μια πλούσια πολιτιστική κληρονομιά γεμάτη γιορτές και φεστιβάλ συνοδεία μουσικής και χορού.

Η μουσική και ο χορός ήταν δημοφιλείς τρόποι ψυχαγωγίας για εκείνους που μπορούσαν να τις αντέξουν οικονομικά. Τα πρώιμα όργανα περιελάμβαναν φλάουτα και άρπες, ενώ όργανα παρόμοια με τρομπέτες, όμποε και αυλούς αναπτύχθηκαν αργότερα και έγιναν δημοφιλή. Στο Νέο Βασίλειο, οι Αιγύπτιοι έπαιζαν με κουδούνια, κύμβαλα, ντέφι, τύμπανα και εισαγόμενα παραλληλόχορδα έγχορδα και λύρες από την Ασία. Το σείστρο ήταν ένα κροταλιστό μουσικό όργανο που ήταν ιδιαίτερα σημαντικό σε θρησκευτικές τελετές.

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι απολάμβαναν μια ποικιλία δραστηριοτήτων αναψυχής, περιλαμβανομένων παιχνιδιών και μουσικής. Το Σενέτ, ένα επιτραπέζιο παιχνίδι όπου κομμάτια μετακινούνταν σύμφωνα με τυχαίες πιθανότητες, ήταν πολύ δημοφιλές από την πρότερη περίοδο. Τα πλούσια μέλη της αρχαίας Αιγυπτιακής κοινωνίας απολάμβαναν επίσης το κυνήγι και τα ταξίδια με πλοία.

Οι ανασκαφές στο χωριό των εργατών του Deir el-Madīnah ανέδειξαν μερικά από τα πιο τεκμηριωμένα ευρήματα κοινοτικής ζωής στον αρχαίο κόσμο που διανύει σχεδόν τέσσερις αιώνες. Δεν υπάρχει συγκρίσιμη τοποθεσία στην οποία οργάνωση, οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις οι συνθήκες εργασίας και διαβίωσης μιας κοινότητας μελετήθηκαν με τόση λεπτομέρεια.

Τεχνολογία

Στην τεχνολογία, την ιατρική και τα μαθηματικά η αρχαία Αίγυπτος πέτυχε μια σχετικά υψηλή στάθμη παραγωγικότητας και πολυπλοκότητας. Ο παραδοσιακός εμπειρισμός, όπως αποδεικνύει ο Έντουιν Σμιθ και Ebers papyrus (περ. 1600 π.Χ.), αποδίδεται για πρώτη φορά στην ιστορία στην Αίγυπτο. Οι Αιγύπτιοι δημιούργησαν το δικό τους αλφάβητο και δεκαδικό σύστημα.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Ο Θεοκρατικός και πολυθεϊστικός χαρακτήρας του Αιγυπτιακού πολιτισμού και η πίστη στη μετά θάνατο ζωή καθορίζουν την τέχνη η οποία υπαγορεύεται πάντα από τον φαραώ και απευθύνεται στον κόσμο των θεών και των νεκρών.

Η τέχνη έχοντας σαν πρωταρχικό σκοπό τη λειτουργικότητα δεν αποσκοπεί στην αναπαραγωγή της πραγματικότητας, αλλά στην αντικατάσταση και διαιώνισή της. Οι καλλιτέχνες αναπαριστούν τις μορφές ως εξιδανικευμένα σύμβολα.

Στην Αίγυπτο η τέχνη γίνεται ο χώρος, όπου με τρόπο μαγικό και χάρη σε διάφορες τελετουργίες ο κόσμος των θεών και των νεκρών ενώνεται ως την αιωνιότητα με τον κόσμο των ζωντανών.

Τα αγάλματα των θεών κατασκευάζονται για να υπογραμμιστεί η θεϊκή τους υπόσταση, των φαραώ για να δηλωθεί η παντοδυναμία τους στη γη και των νεκρών για να εξασφαλιστεί σε αυτούς η αιωνιότητα μέσω τέλειων και νεανικών σωμάτων, αιώνια κατοικία του Κα (ψυχή, ζωική ενέργεια).

Οι **πυραμίδες της Γκίζας** είναι από τα πιο διάσημα και πιο παλιά σωζόμενα κτίρια της ανθρωπότητας και είναι οι πιο διάσημες πυραμίδες του κόσμου. Που βρίσκονται στην Αίγυπτο. Η κατασκευή χρονολογείται στο 2580 π.Χ. και βρίσκεται στη Νεκρόπολη της Γκίζας. Το σύμπλεγμα πιθανολογείται ότι χρησιμοποιήθηκε για τον ενταφιασμό Φαραώ και κατασκευάστηκε από την τέταρτη δυναστεία των Αιγυπτίων.

Στην αρχαία Νεκρόπολη της Γκίζας ανήκουν: η Πυραμίδα του Χέοπα γνωστή και ως η Μεγάλη Πυραμίδα, η λίγο μικρότερη Πυραμίδα του Χεφρήνου και η σχετικά μετρίου μεγέθους Πυραμίδα του Μυκερίνου. Όλες μαζί σχημάτιζαν ένα απέραντο συγκρότημα από μικρότερες πυραμίδες (των βασιλισσών), νεκρικούς ναούς, Μαστάμπες και τάφους αξιωματούχων. Στη Νεκρόπολη ανήκει και η περίφημη Μεγάλη Σφίγγα.

Πυραμίδα του Χέοπα

Η μεγαλύτερη και πιο διάσημη είναι η πυραμίδα του Χέοπα (ή *Χούφου*) ενώ οι άλλες δύο είναι μικρότερες και βρίσκονται κάποια μέτρα μακρότερα από την πυραμίδα του Χέοπα. Είναι το παλαιότερο από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου.

Έχει ύψος 146,60 μ. και τέλεια τετράγωνη βάση με πλευρά 230,35 μ., προκαλεί δε εντύπωση στους σύγχρονους ερευνητές για τα δεδομένα της εποχής της κατασκευής της. Έχει όγκο 2.521.000 κυβικά μέτρα, καλύπτει επιφάνεια 54.000 τετραγωνικών μέτρων και το υπολογιζόμενο βάρος της φθάνει τους 6,5 εκατομμύρια τόνους. Συμπεριλαμβάνονταν στα Επτά Θαύματα του κόσμου. Για την αποπεράτωση της χρειάστηκαν 30 χρόνια δουλειάς από 100.000 εργάτες-δούλους, πολλοί από τους οποίους πέθαναν κατά τη διάρκεια κατασκευής της. Το μνημείο σήμερα συγκινεί τους επισκέπτες της Αιγύπτου για το μεγαλείο του και την τεχνική του και προβληματίζει τους σύγχρονους ειδικούς για το πώς μπόρεσαν να λύσουν τα τόσα προβλήματα μηχανικής και στατικής οι αρχαίοι συνάδελφοί τους. Εξωτερικά, η πυραμίδα του Χέοπα είναι επιστρωμένη με πλάκες από γρανίτη. Το εσωτερικό ήταν λαβύρινθος από διαδρόμους και δωματίκια, που εμπόδιζαν την εύκολη διείσδυση στον κύριο χώρο, όπου βρισκόταν η σαρκοφάγος του Φαραώ. Ο χώρος αυτός είχε ύψος 5 μ., πλάτος 5,34 μ. και μήκος 10,33 μ.

Σφίγγα

Η **Μεγάλη Σφίγγα της Γκίζας**, συχνά αναφερόμαστε σε αυτή απλώς ως η **Σφίγγα**, είναι ένα άγαλμα το οποίο απεικονίζει μια σφίγγα (μυθολογικό πλάσμα με σώμα λιονταριού και κεφάλι ανθρώπου) σε καθημένη στάση. Το άγαλμα αυτό βρίσκεται στο οροπέδιο της Γκίζα στην Αίγυπτο και μέσα στη διάσημη Νεκρόπολή της.

Με μήκος 73,5 μέτρα, πλάτος 6 και ύψος 20,22 μέτρα, αποτελεί το μεγαλύτερο μονολιθικό άγαλμα στον κόσμο. Είναι επίσης το αρχαιότερο γνωστό άγαλμα μνημειακού τύπου, και θεωρείται ότι κτίστηκε από τους αρχαίους Αιγύπτιους του Παλαιού Βασιλείου, κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Φαραώ Χεφρήνου (2558 - 2532 π.Χ.).

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η Αίγυπτος έχει πολύ μεγάλη πολιτισμική ιστορία με σημαντική μουσική παρουσία σε κάθε περίοδο της. Ξεκινώντας από την εποχή των Φαραώ, αργότερα την Ελληνιστική-Αλεξανδρινή περίοδο, την περίοδο του εκχριστιανισμού της και τέλος την κατάληψη της από τους

άραβες κι τον εξισλαμισμό της, η Αίγυπτος πάντα δάνειζε και δανειζόταν μουσική από τους γειτονικούς πολιτισμούς πράγμα που συμβαίνει ακόμη και σήμερα.

Η μουσική έχει πολλά κοινά με αυτήν της Μικράς Ασίας, των Αραβικών χωρών και της Ελλάδας. Κύρια όργανα είναι το νεί (μακριά καλαμμένα φλογέρα), το αρκούλι (διπλή καλαμμένα μαντούρα), το μιζμαρ (ζουρνάς), το ουντ (ούτι), η ταραμπούκα (αραβικό τουμπελέκι), το ντέφι, το νταούλι, και το ραμπάμπ (μικρό έγχορδο με δοξάρι, πρόγονος του βιολιού).

Πολλοί από τους αιγυπτιακούς ρυθμούς και μουσικούς δρόμους (κλίμακες) μοιάζουν με αυτούς της Ελλάδας.

Η αιγυπτιακή μουσική χορεύεται συχνά με χαρακτηριστικούς λικνισμούς του σώματος και τα χέρια υψωμένα χαλαρά πάνω από τους ώμους. Μια ιδιαίτερη μορφή χορού είναι ο γνωστός «χορός της κοιλάς» που χορεύεται από γυναίκες με περίτεχνες περιστροφές της λεκάνης.

Η Αιγυπτιακή κουζίνα

είναι γνωστή για τη γεύση και τη χρήση φρέσκων συστατικών (φρούτα και λαχανικά). Η βάση στη διατροφή κάθε Άραβα είναι ένα ψωμί αποκαλούμενο Aish (σημαίνει "ζωή"), το οποίο είναι μια σκουρόχρωμη έκδοση της δικιάς μας πίτας στο σουβλάκι. Τα κυρίως γεύματα αποτελούνται από σούπες, μοσχαρίσιο κρέας, αρνί αλλά και περιστέρι που είναι πολύ δημοφιλές. Πολύ συχνά τα πιάτα συνοδεύουν τα φασόλια φάβα, όπως και σαλάτα, ρύζι ή ζυμαρικά. Τα επιδόρπια της Αιγύπτου δεν είναι ιδιαίτερα πλούσια όπως αυτά άλλων αραβικών χωρών ενώ ένα καλό γεύμα τελειώνει πάντα με φρούτα.

Στην **Αίγυπτο** η κουζίνα αποτελείται από αρκετά παραδοσιακά πιάτα όπως το Ful Medames, το Kushari και το Moloikia αλλά και από πιάτα που συναντώνται στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, όπως το kebab και το falafel

Το Ful Medames είναι ένα από τα εθνικά πιάτα της Αιγύπτου και τρώγεται συχνά και ως πρωινό. Αποτελείται από φασόλια φάβα που μαγειρεύονται λιγότερο ή περισσότερο σε ένα δοχείο χαλκού (για να παίρνει τη γεύση όπως λένε) και σερβίρεται με μπόλικο ελαιόλαδο, τεμαχισμένο μαιντανό, κρεμμύδι, σκόρδο και χυμό λεμονιού. Παλιά αποτελούσε το φαγητό των αγροτών καθώς είναι ένα πιάτο τόσο πλήρους διατροφικής αξίας και πλούσιο σε ενέργεια που τους "κρατούσε" για όλη την ημέρα.

Το Kushari ή kosheri είναι ένα ακόμα δημοφιλές παραδοσιακό φαγητό στην Αίγυπτο και αξίζει να το δοκιμάσετε σε εστιατόρια που ειδικεύονται σε αυτό και μόνο, σερβίροντας λίγα άλλα φαγητά.

Αποτελείται από μια βάση του ρυζιού με μαύρες φακές, ρεβύθια, μακαρόνια καλύπτεται από μια πικάντικη σάλτσα ντομάτας με αιγυπτιακό σκόρδο και ξύδι. Επίσης, μικρά κομματάκια κρεμμυδιού από πάνω, ολοκληρώνουν το πιάτο, το οποίο μερικές φορές συνοδεύεται και από κομμάτια κρέατος.

Το Moloikia ή Moloikiyya είναι ένα πράσινο, καλοκαιρινό λαχανικό που μπορεί να βρει κανείς σχεδόν σε όλα τα μαγαζιά που πουλάνε προϊόντα Μέσης Ανατολής είτε ξεραμένο, είτε παγωμένο. Θεωρείται ότι δημιουργήθηκε στην Αίγυπτο κατά τη διάρκεια των Φαραώ ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι φτιάχτηκε αρχικά από τους αρχαίους Εβραίους.

Ομάδα Γ΄:

Μαίρη Γαλάνη

Διονύσιος Αυγουστίνος

Τάση Βασιλική

ΜΑΡΟΚΟ

Το Μαρόκο είναι μια αραβική, μουσουλμανική χώρα της Βόρειας Αφρικής. Το Πολίτευμα του είναι Συνταγματική Μοναρχία και έχει έκταση 446.550 τ.χλμ. και πληθυσμό 33.848.242 κατοίκους. Βρίσκεται στην Βορειοδυτική άκρη της Αφρικής και συνορεύει ανατολικά με την Αλγερία, νότια με την Μαυριτανία και βόρεια με την Ισπανία. Δυτικά βρέχεται από τον Ατλαντικό ωκεανό, ενώ στο Βορρά από την Μεσόγειο. Στο βόρειο άκρο του βρίσκεται η μια πλευρά από τα στενά του Γιβραλτάρ, σε απόσταση 14,33 χλμ. Από την Ισπανία. Το Μαρόκο διοικεί το μεγαλύτερο μέρος της Δυτικής Σαχάρας, που όμως από το 1976 έχει ανακηρυχτεί ανεξάρτητο κράτος και αναγνωρίζεται από 46 κράτη στον κόσμο. Πρωτεύουσα του Μαρόκου είναι το Ραμπάτ. Το Μαρόκο υπάρχει ως κράτος πάνω από 500 χρόνια.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΚΑΛΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο πολιτισμός της χώρας και ειδικότερα οι Θρησκευτικές γιορτές. Η πιο γνωστή γιορτή είναι η ραμαζάνι, κατά το οποίο οι μουσουλμάνοι νηστεύουν και προσεύχονται από την ανατολή μέχρι τη δύση του Ήλιου και για διάστημα ενός μήνα. Από τη νηστεία αυτή εξαιρούνται τα παιδιά, οι έγκυες, οι ταξιδιώτες και οι άρρωστοι. Σύμφωνα με το έθιμο, στο τέλος του ραμαζανιού οι σπιτονοικοκύρηδες δίνουν χρήματα ή δώρα στους φτωχούς. Άλλες σημαντικές Θρησκευτικές γιορτές είναι εκείνη που δηλώνει το τέλος του προσκυνήματος στη Μέκκα (Aid al Kebir), οι τρεις τελευταίες μέρες του ραμαζανιού (Aid al Saghir) και η γέννησης του Μωάμεθ (Mouloud). Οι ημερομηνίες εορτασμού τους δεν είναι ακριβείς, λόγω του διαφορετικού ημερολογίου που χρησιμοποιούν οι μουσουλμάνοι σε σχέση με τους κατοίκους των δυτικών χωρών.

Εθνικές εορτές είναι η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας του Μαρόκου (11 Ιανουαρίου), η Εργατική Πρωτομαγιά, τα γενέθλια του βασιλιά Χασάν του Β' (9 Ιουλίου) και η ημέρα της Ανεξαρτησίας (18 Νοεμβρίου). Το κράτος επιμελείται τη διατήρηση των παραδόσεων, με τη διοργάνωση φεστιβάλ ανδalousianής μουσικής στη Σάιντια, καλών τεχνών στην Άσιλα, φολκλορικής μουσικής και μουσικής τζαζ στο Μαρακές και την Ταγγέρη αντίστοιχα και αφρικανικών τεχνών στο Αγκαντίρ. Παράλληλα ίδρυσε κέντρο μελέτης του πολιτισμού των Αράβων και των Βερβέρων, το οποίο καταβάλλει προσπάθειες αναβίωσης του πολιτισμού των Βερβέρων.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Στην πορεία της ιστορίας η μαροκινή λογοτεχνία έκανε την εμφάνιση της γραμμένη σε δύο γλώσσες, την αραβική και τη γαλλική. Κατά την περίοδο που μεσολάβησε μέχρι την εποχή των δημιουργών Αλάλ αλ-Φαζί και Άχμεντ Μπενανί η λογοτεχνική παραγωγή ήταν γεμάτη λυρισμούς που άρχισαν σταδιακά να καταργούνται. Όμως η νέα κοινωνική και πνευματική πνοή που κήρυττε ο Φαζί βρήκε αντίθετους τους Γάλλους, οι οποίοι τον εξόρισαν. Κατά τη διάρκεια του Β' παγκόσμιου πολέμου ο ποιητής Αμπντ αλ- Ματζίντ ιμπν Τζαλούν παρουσίασε τα πρώτα δείγματα του σύγχρονου μυθιστορήματος με το έργο του « Στα παιδικά χρόνια» όπου πραγματεύτηκε την πολιτιστική επαφή της ανατολής με τη δύση. Σύγχρονός του ήταν ο Άμπντελ Κριμ Γκαλάμπ και μεταγενέστεροι οι Μοχάμεντ Ζεφζάφ, Άχμεντ ελ Μαντινί, Μουχάμαντ Αζίζ αλ-Λαμπαμπί, Μουχάμαντ αλ Σαμπάγκ κ.α. Λίγο αργότερα, από το 1964 και μετά, κάνουν την εμφάνιση τους νέα λογοτεχνικά ρεύματα, όπως ο ρεαλισμός, ο σουρεαλισμός, ο συμβολισμός, ο μυστικισμός κτλ, με κυριότερους εκπροσώπους τους Μοχάμεντ Σεγκίνι, Άχμεντ Μετζάτι, Αλάλ ελ Χατζάμ, Μοχάμεντ αλ Ασσαρί κ.α. Από την άλλη μεριά, η μαροκινή λογοτεχνία γραμμένη στη γαλλική γλώσσα εμφανίστηκε το 1950 με τους Άχμεντ Σεφριουί και Ντρις Σραϊμί, αλλά καλλιεργήθηκε ουσιαστικά από το 1965 και μετά με τον Μοχάμεντ Χαϊρ-Εντίν και το έργο του 'Αγκαντίρ', τους Άμπντελ-Κεμπίρ Χατιμπί, Ταχάρ Μπεν Τζελούν, Μοχάμεντ Λοακίρα, Μουσταφά Νιζααμπούρι κ.α. Την ίδια εποχή (1966-1971) η λογοτεχνία αυτή δημοσιεύεται στο περιοδικό 'Τινόες' (Souffles) . Σήμερα η λογοτεχνία αναπτύσσεται και εμπλουτίζεται συνεχώς μέσα από την επαφή της με τις δυτικές δημιουργίες και τη λογοτεχνία της Μέσης Ανατολής. Το υπουργείο Πολιτισμού του Μαρόκου βραβεύει κάθε χρόνο τους καλύτερους λογοτέχνες και επιστήμονες με το «βραβείο του Μαρόκου». Επιπλέον εκθέτει σπάνια χειρόγραφα και βιβλία και φροντίζει για την αποκατάσταση των ιστορικών μνημείων της χώρας.

ΚΑΛΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Από το 1965 και μετά, η ανεξαρτησία του Μαρόκου άνοιξε τους δρόμους για την ανάπτυξη των καλών τεχνών. Σήμερα οι σχολές των καλών τεχνών που έχουν ιδρυθεί στην Καζαμπλάνκα και το Τετουάν βοηθούν την ανάπτυξη της ζωγραφικής, της γλυπτικής και της μουσικής. Η τελευταία μάλιστα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς περιλαμβάνει κλασικά, αραβικά, λαϊκά και βερβερικά τραγούδια.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η μουσική στο Μαρόκο έχει πολύ σημαντική παρουσία στην καθημερινή ζωή. Όπου και να κινηθεί κανείς ακούει μουσική. Θρησκευτικές μουσικές, χορευτικές, τελετουργικές, διασκεδαστικές. Ο μουσικός πολιτισμός εδώ, μετά την εγκατάσταση των Αράβων τον μεσαίωνα, απέκτησε πολλά κοινά με τις άλλες αραβικές χώρες. Οι συγγένειες αυτές καλλιεργούνται έως σήμερα λόγω της κοινής γλώσσας και θρησκείας. Η μουσική που παίζεται σήμερα διακρίνεται σε διάφορες ενότητες: Η μουσική των βερβέρων νομάδων που έχει τις ρίζες της στην προ-αραβική περίοδο και θεωρείται η παλαιότερη, η μουσική στα χωριά που έχει τόσο βερβερικές όσο και αραβικές επιρροές, τελετουργικές μουσικές, η σύγχρονη αστική μουσική που πολλές φορές εισάγεται από άλλες αραβικές χώρες και η «κλασική» λόγια μαροκινή μουσική. Η τελευταία αποτελεί κληρονομιά της Αραβο-Ανδalousianής μουσικής, που αναπτύχθηκε στην Ισπανία πριν 10 και πλέον αιώνες από τους Άραβες εποίκους και που και αυτή έχει τις ρίζες της από τη μουσική της Εγγύς Ανατολής και ιδιαίτερα της Βαγδάτης. Μετά την πτώση της Αραβο-Ισπανικής επικράτειας στο τέλος του 15^{ου} αιώνα, ο Αραβικός πολιτισμός δημιούργησε νέα σημαντικά μουσικά και θρησκευτικά κέντρα στο Μαρόκο (Τετουάν, Φες) και τις άλλες χώρες της ΒΔ Αφρικής τις λεγόμενες και χώρες του Μαγκρέμπ (μαγκρέμπ=Δύση, στα αραβικά. Κύρια όργανα που χρησιμοποιούνται στη μαροκινή μουσική είναι αυτά του Αραβικού μουσικού πολιτισμού δηλαδή το ραμπάμπ (δίχορδο έγχορδο με δοξάρι), το κεμαντζέ (λύρα, κεμαντζές,) το ουντ (ούτι), το κανούμ (κανονάκι), η νταρμπούκα (αραβικό τουμπελέκι), το νέι (μακριά φλογέρα), η γκάιτα ή ρίτα (ζουρνάς), το μπεντίρ και ταρ (μεγάλο και μικρό ντέφι) ενώ χρησιμοποιείται και το γκιμπρί (πρωτόγονη κιθάρα) που έχει αφρικανική προέλευση καθώς και αυτοσχέδια κρουστά. Από το 18^ο αιώνα έχει επεκταθεί στην «κλασική» μαροκινή μουσική η χρήση του ευρωπαϊκού βιολιού σε ορχηστρικά σύνολα που παίζεται όμως κάθετα όπως η λύρα.

Κουζίνα

Η κουζίνα στο Μαρόκο συγκαταλέγεται στις πιο παράξενες στον κόσμο. Αυτό βέβαια είναι αποτέλεσμα της επιρροής και της αλληλεπίδρασης των διαφόρων πολιτισμών. Στο Μαρόκο, η κουζίνα είναι μίγμα Βερβέρικης Ισπανικό-Ανδαλουσιανής, Κορσικανής, Πορτογαλικής, Αραβικής, Μεσογειακής και Αφρικανικής.

Η κουζίνα του Μαρόκου είναι πλούσια σε γεύσεις, αρώματα και παραδόσεις. Με έντονες αραβικές και ισπανικές επιρροές, η μαροκινή κουζίνα συνδυάζει συχνά στα μαγειρέματά της φρούτα και κρέατα, όπως για παράδειγμα κυδώνι με αρνί ή βερίκοκα με πουλερικά, με νοστιμότητα αποτελέσματα.

Στα «σουκ», στις αγορές δηλαδή των παλιών πόλεων, μπορεί κανείς να βρει πολλά μικρά μαγαζιά, που εμπορεύονται όλων των ειδών τα μπαχαρικά και τα βότανα που χρησιμοποιούνται στην κουζίνα. Η χρήση των προϊόντων αυτών στην κουζίνα των Μαροκινών και των Βερβερίνων γίνεται με εντυπωσιακό τρόπο. Ακόμα και το αγαπημένο καθημερινό τσάι που απολαμβάνουν οι Μαροκινοί αρωματίζεται αποκτώντας γεύση ελαφριά και δροσιστική.

Το αρνί είναι το κρέας που προτιμούν περισσότερο οι Μαροκινοί και η δημοφιλέστερη παρασκευή του είναι με κους κους. Το κους κους παρασκευάζεται από σιμιγδάλι, το οποίο βρέχεται ελαφρά, τρίβεται με το χέρι και κοσκινίζεται. Η διαδικασία αυτή επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι ομοιόμορφοι κόκκοι του.. Επίσης, άμεσα συνδεδεμένο με τη μαροκινή κουλτούρα είναι και το τσάι με μέντα, που σερβίρεται συνήθως καυτό, σε παραδοσιακό σερβίτσιο με τσαγιέρα και μικρά γυάλινα ποτηράκια. Για να θεωρηθεί επιτυχημένο, το τσάι πρέπει να έχει φτιαχτεί με τον αυθεντικό τρόπο και να σχηματίζει αφρό.

Ομάδα Δ΄:

Αγγελική Τσαρδούλια

Κωνσταντίνος Κολίντζας

Ξωτεινή Χαραλαμποπούλου

ΤΟΥΡΚΙΑ

Η Τουρκία χαρακτηρίζεται από ένα ποικιλόμορφο πολιτισμό, αποτέλεσμα της επιρροής που δέχθηκαν οι Τούρκοι από τους προϋπάρχοντες λαούς μεταναστεύοντας από την Ασία προς τη Δύση. Ο οθωμανικός πολιτισμός κατά τη διάρκεια των αιώνων, παίρνοντας στοιχεία από τον αρχαίο ελληνικό, το ρωμαϊκό, το βυζαντινό και την επίδραση του ισλαμικού, μας έδωσε το «ψηφιδωτό» του σημερινού τουρκικού πολιτισμού.

Η Τουρκία καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες να συμβαδίσει με τα σύγχρονα δυτικά κράτη, χωρίς να αλλοιώσει τη θρησκευτική και ιστορική της παράδοση. Η γεωγραφική της θέση μεταξύ Ευρώπης και Ασίας ευνοεί την αλληλεπίδραση ιδεών, κουλτούρας και τέχνης, με εξαιρετικά παραδείγματα στη μουσική, τη λογοτεχνία και την αρχιτεκτονική.

Η Κωνσταντινούπολη ή Πόλη είναι η μεγαλύτερη πόλη της Τουρκίας, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί μεγάλο οικονομικό, πολιτισμικό και βιομηχανικό της κέντρο. Τα γνωστά παζάρια, ή μεγάλες αγορές της Τουρκίας, με έντονη τη μυρωδιά από τα μπαχαρικά, είναι σημεία όπου συναντώνται τα διάφορα στοιχεία των πολιτισμών αλλά μαρτυρούν και τη νομαδική ζωή που είχαν οι τουρκικές φυλές προτού σχηματίσουν τον σημερινό ενιαίο πολιτισμό. Τα διάσημα Τουρκικά λουτρά ή Χαμάμ είναι μέρη συνάντησης αλλά και αρχιτεκτονικής ομορφιάς. Ο τουρκικός καφές και ο τρόπος που σερβίρεται, αν και προέρχεται από την Ανατολική Αφρική, καθιερώθηκε στην Τουρκία και είναι σημαντικό κομμάτι της καθημερινότητας και της κουλτούρας των Τούρκων.

Η συνύπαρξη του ελληνικού πολιτισμού με τον τουρκικό, έχει αφήσει το αποτύπωμά της και στους δύο. Οι παραδοσιακές ενδυμασίες, η κουζίνα, οι παραδοσιακοί χοροί, η αρχιτεκτονική, καθημερινές εκφράσεις και ίσως και κάποιες συνήθειες σε πολλές περιπτώσεις μοιάζουν να μην ξεχωρίζουν.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Η Τουρκία έχει πολυποίκιλο πολιτισμό, που είναι ένας συνδυασμός Τουρκομανικού, Μικρασιατικού οθωμανικού (που και ίδιος ήταν μια συνέχεια τόσο του ελληνορωμαϊκού όσο και του ισλαμικού πολιτισμού) και του Δυτικού πολιτισμού και παραδόσεων, που ξεκίνησε με τη Δυτικοποίηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και συνεχίζεται ακόμη και σήμερα. Αυτό το μείγμα ξεκίνησε αρχικά ως αποτέλεσμα της επαφής των Τούρκων και του πολιτισμού τους με εκείνους των λαών που βρέθηκαν στο δρόμο τους κατά τη μετανάστευσή τους από την Κεντρική Ασία προς τη Δύση.

Καθώς η Τουρκία μετασχηματίστηκε με επιτυχία από τη βασιμμένη στη θρησκεία παλιά Οθωμανική Αυτοκρατορία σε ένα σύγχρονο έθνος-κράτος με πολύ έντονο διαχωρισμό κράτους και θρησκείας, ακολούθησε μια αύξηση των τρόπων καλλιτεχνικής έκφρασης. Τα πρώτα χρόνια της δημοκρατίας η κυβέρνηση επένδυσε πολλούς οικονομικούς πόρους στις καλές τέχνες, όπως μουσεία, θέατρα, όπερες και αρχιτεκτονική. Ποικίλοι ιστορικοί παράγοντες παίζουν σημαντικό ρόλο στον καθορισμό της σύγχρονης τουρκικής ταυτότητας. Ο τουρκικός πολιτισμός είναι το προϊόν των προσπαθειών να γίνει ένα σύγχρονο Δυτικό κράτος, διατηρώντας παραδοσιακές θρησκευτικές και ιστορικές αξίες. Το μείγμα πολιτιστικών επιρροών απεικονίζεται, για παράδειγμα, με τη μορφή των νέων συμβόλων σύγκρουσης και συνύφανσης των πολιτισμών στα έργα του Ορχάν Παμούκ, παραλήπτη του Βραβείου Νόμπελ Λογοτεχνίας του 2006.

Η τουρκική μουσική και λογοτεχνία αποτελούν εξαιρετικά παραδείγματα μιας τέτοιας μείξης πολιτιστικών επιρροών, που ήταν αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και του Ισλαμικού κόσμου με την Ευρώπη, συμβάλλοντας έτσι σε ένα μείγμα τουρκικών, ισλαμικών και ευρωπαϊκών παραδόσεων στη σημερινή τουρκική μουσική και λογοτεχνία. Η τουρκική λογοτεχνία επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από την Περσική και την Αραβική λογοτεχνία στο μεγαλύτερο μέρος της οθωμανικής εποχής, αν και προς το τέλος της, ιδιαίτερα μετά την περίοδο του Τανζιμάτ, έγινε όλο και περισσότερο αισθητή η επιρροή τόσο της λαϊκής τουρκικής όσο και της ευρωπαϊκής λογοτεχνικής παράδοσης. Οι μεταρρυθμίσεις του Τανζιμάτ, 1839-1876, επέφεραν αλλαγές στη γλώσσα της γραπτής οθωμανικής λογοτεχνίας και εισήγαγαν, άγνωστα μέχρι τότε Δυτικά είδη, όπως το μυθιστόρημα και το διήγημα.

Πολλοί συγγραφείς της περιόδου του Τανζιμάτ έγραφαν συγχρόνως σε αρκετά διαφορετικά είδη. Για παράδειγμα ο ποιητής Ναμίκ Κεμάλ έγραψε επίσης το 1876 το σημαντικό μυθιστόρημα *İhtibâh* («Ξύπνημα»), ενώ ο δημοσιογράφος Σινασί αναφέρεται ως συγγραφέας, το 1860, του πρώτου σύγχρονου θεατρικού έργου, της μονόπρακτης κωμωδίας *Şair Evlenmesi* («Ο Γάμος του Ποιητή»). Οι ρίζες της σύγχρονης τουρκικής λογοτεχνίας σχηματίστηκαν κυρίως μεταξύ 1896 και 1923. Γενικά, υπήρχαν τρία λογοτεχνικά κινήματα αυτή την περίοδο: η «Edebiyyât-ı Cedîde» («Νέα Λογοτεχνία»), η «Fecr-i Âtî» («Αυγή του Μέλλοντος») και η «Millî Edebiyyât» («Εθνική Λογοτεχνία»). Το κίνημα της «Νέας Λογοτεχνίας» άρχισε με την ίδρυση το 1891 του περιοδικού *Servet-i Fünûn* («Επιστημονικός πλούτος»), που ήταν σε μεγάλο βαθμό αφοσιωμένο στην πρόοδο (πνευματική και επιστημονική) κατά τα Δυτικά πρότυπα. Κατά συνέπεια οι λογοτεχνικές αναζητήσεις του περιοδικού προσανατολίστηκαν προς τη δημιουργία, υπό την κατεύθυνση του ποιητή Τεβφίκ Φικρέτ, μιας Δυτικού τύπου «υψηλής τέχνης» στην Τουρκία.

Το πρώτο ριζικό βήμα καινοτομίας στην τουρκική ποίηση του 20ού αιώνα έγινε από το Ναζίμ Χικμέτ που εισήγαγε τον ελεύθερο στίχο. Μια άλλη επανάσταση στην τουρκική ποίηση έγινε γύρω στα 1941, με το Κίνημα Γκαρίπ με επικεφαλής τους Ορχάν Βελί Κανίκ, Μελίχ Τζεβντέτ Αντάι και Οκτάι Ριφάτ. Σαφώς αντίθετοι σε οτιδήποτε είχε προηγηθεί στην ποίηση, αντί αυτού επεδίωξαν να δημιουργήσουν μια τέχνη λαϊκή. Χρησιμοποίησαν όχι μόνο μια παραλλαγή του ελεύθερου στίχου που εισήγαγε ο Ναζίμ Χικμέτ αλλά επίσης μια γλώσσα πολύ καθομιλουμένη και έγραψαν κυρίως για πεζά καθημερινά θέματα και τους απλούς ανθρώπους του δρόμου. Η αντίδραση ήταν άμεση και πόλωσε το μεγαλύτερο μέρος του ακαδημαϊκού κατεστημένου και παλιότεροι ποιητές τους λοιδώρησαν αλλά το μεγαλύτερο τμήμα του τουρκικού πληθυσμού τους αγάπησε ολόψυχα.

Τα αρχιτεκτονικά στοιχεία, που βρίσκονται στην Τουρκία, είναι επίσης απόδειξη του μοναδικού μίγματος παραδόσεων, που έχουν επηρεάσει την περιοχή ανά τους αιώνες. Πέραν από τα παραδοσιακά Βυζαντινά στοιχεία, παρόντα σε πολλά μέρη της Τουρκίας, πολλά έργα της ύστερης οθωμανικής αρχιτεκτονικής, με τον εξαιρετικό της συνδυασμό τοπικών και Ισλαμικών παραδόσεων, βρίσκονται σε όλη τη χώρα, καθώς και σε πολλά πρώην εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ο Μιμάρ Σινάν θεωρείται ευρέως ο μεγαλύτερος αρχιτέκτονας της κλασικής περιόδου της οθωμανικής αρχιτεκτονικής. Από το 18ο αιώνα η τουρκική αρχιτεκτονική επηρεαζόταν ολοένα και περισσότερο από ευρωπαϊκούς ρυθμούς και αυτό μπορούμε να το δούμε ιδιαίτερα στην Κωνσταντινούπολη, όπου κτίρια της εποχής του Τανζιμάτ, όπως τα ανάκτορα Ντολμά Μπαχτσέ, Σιραγκάν, Φεριγιέ, Μπειλέρμπει, Κιουκουκσού και Ιλαμούρ (σχεδιασμένα από αυλικούς αρχιτέκτονες της οθωμανικής αρμενικής οικογένειας Μπαλιάν) αντιπαραβάλλονται δίπλα σε πολλούς σύγχρονους ουρανοξύστες, αντιπροσωπεύοντας όλα τους διαφορετικές παραδόσεις. Τα παραθαλάσσια σπίτια (γιαλιά) της οθωμανικής περιόδου στο Βόσπορο αντικατοπτρίζουν επίσης τη μίξη κλασικών οθωμανικών και ευρωπαϊκών ρυθμών κατά την προαναφερθείσα περίοδο.

Γλώσσα

Επίσημη γλώσσα της χώρας είναι η τουρκική, που μιλιέται ως μητρική γλώσσα από το 85% του πληθυσμού περίπου. Περίπου 12% του πληθυσμού μιλούν ως μητρική γλώσσα την Κουρδική. Η Αραβική και η Ζαζαϊκή είναι μητρικές γλώσσες πάνω από 1% του πληθυσμού εκάστη και αρκετές άλλες μικρότερων τμημάτων του πληθυσμού. Απειλούμενες με εξαφάνιση γλώσσες στην Τουρκία είναι η Αμπάζα, η Αμπχαζική, η Γκαγκαουζική, η Δυτική Αρμενική, η Ερτεβίν, η Ισπανοεβραϊκή, η Καμπαρντιανή-Τσερκεσιανή, η Καππαδοκική Ελληνική, η Λαζική, η Μλασό, η Ουμπίκ, η Ποντιακή διάλεκτος, η Ρομά, η Σουρέτ, η Τουρόγιο και η Χομσετσί.

Μεγάλες πόλεις

Άγκυρα

Πρωτεύουσα της Τουρκίας, αλλά δεύτερη σε πληθυσμό, είναι η Άγκυρα με 4.631.000 κατοίκους. Είναι κτισμένη στο κέντρο του οροπεδίου της Ανατολίας σε μικρή απόσταση από τη θέση της αρχαίας Χετταϊκής Ακρόπολης, όπου ήταν σταυροδρόμι περάσματος καραβανιών.

Κωνσταντινούπολη

Η μεγαλύτερη πόλη της Τουρκίας είναι η Κωνσταντινούπολη, με πληθυσμό 13.711.000 κατοίκους. Η σημερινή πόλη αποτελείται βασικά από τέσσερα τμήματα: Την παλαιά Πόλη, που έχει χτιστεί σε μια μικρή χερσόνησο μεταξύ Προποντίδας και Κερατίου Κόλπου, εκεί όπου βρισκόταν το αρχαίο Βυζάντιο, τη Νέα Πόλη (Γαλατάς και Πέραν), τις εξωτερικές συνοικίες μαζί με τα περίχωρα, και το τμήμα που βρίσκεται στο ασιατικό έδαφος. Στην παλιά πόλη, που έχει κτιστεί σε επτά λόφους, όπως και η αρχαία Ρώμη, βρίσκονται ο Ναός της Αγίας Σοφίας, πολλά βυζαντινά μνημεία, τεμένη, ανάκτορα των σουλτάνων, το πανεπιστήμιο και η ιστορική ελληνική συνοικία του Φαναρίου, όπου είναι και το ελληνικό Πατριαρχείο. Τη νέα και την παλιά πόλη συνδέουν δύο μεγάλες γέφυρες, η γέφυρα του Γαλατά και η γέφυρα του Ατατούρκ.

Σμύρνη

Η Σμύρνη είναι η τρίτη πόλη της Τουρκίας σε πληθυσμό με 3.402.000 κατοίκους. Είναι χτισμένη στο μυχό του ομώνυμου κόλπου, στο νότιο άκρο μιας γόνιμης προσχωματικής πεδιάδας. Πριν το 1922 στη Σμύρνη υπήρχε αρκετό ελληνικό στοιχείο, που κρατούσε όλη την εμπορική κίνηση της πόλης και του λιμανιού. Γνωστή είναι από την ιστορία, η καταστροφή και η πυρπόληση της Σμύρνης.

Προύσα

Η Προύσα (1.984.000 κατ.) στους πρόποδες του Ολύμπου, είναι παλιό κέντρο μεταξοβιομηχανίας. Υπήρξε η πρώτη πρωτεύουσα του Οσμανικού κράτους. Τα πολλά τεμένη, οι τάφοι των σουλτάνων και το μαυσωλείο του Σουλτάν Ομάν της δίνουν έντονο μουσουλμανικό χρώμα.

Τα Άδανα (1.686.000 κατ.), με βιομηχανία αγροτικών προϊόντων της πλούσιας πεδιάδας. Η Σαμφούντα (511.000 κατ.), λιμάνι εξαγωγής καπνών, η Κερασούντα, λιμάνι εξαγωγής ξηρών καρπών. Η Σινώπη, αρχαία ελληνική αποικία, πατρίδα του φιλόσοφου Διογένη. Η Αλεξανδρέττα, παλιό λιμάνι διαμετακομιστικού εμπορίου. Χρησιμοποιείται σήμερα από τους Τούρκους ως ναύσταθμος της Ανατολικής Μεσογείου. Το Εσκισεχίρ (660.000 κατ.), συγκοινωνιακός κόμβος, βρίσκεται σε εύφορη γεωργική περιοχή, με σχετική βιομηχανία. Το Αφιονκαραχισάρ, που ήταν το τελευταίο θέατρο μεγάλων μαχών του ελληνικού στρατού στη Μικρασιατική εκστρατεία. Το Ικόνιο (1.108.000 κατ.), από τις λαμπρότερες τουρκικές πόλεις. Η Καισάρεια (1.009.000 κατ.), η Αμάσεια, πατρίδα του Στράβωνα. Το Ερζερούμ (384.000 κατ.), η μεγαλύτερη πόλη της τουρκικής Αρμενίας.

Μουσική

Η παραδοσιακή μουσική της Τουρκίας αποτελείται από δύο σημαντικές παραδόσεις με ευδιάκριτα χαρακτηριστικά. Η πρώτη, είναι η *τουρκική λαϊκή μουσική*, βασισμένη στον πολιτισμό των τουρκόφωνων αγροτικών κοινοτήτων της Ανατολίας, Βαλκανίων, και Μέσης Ανατολής. Η τουρκική λαϊκή μουσική περιέχει ίχνη των κεντρικών ασιατικών πολιτισμών *Turkic* και έχει επηρεάσει και έχει επηρεάσει έντονα από πολλούς άλλους πολιτισμούς στην περιοχή. Η δεύτερη, είναι *τουρκική κλασική μουσική*, η οποία χαρακτηρίζεται από τον πολιτισμό της οθωμανικής ελίτ και επηρεάζεται έντονα από τους ισλαμικούς πολιτισμούς (κυρίως αραβικούς και περσικούς), αλλά και από ίχνη Ινδικής μουσικής, αλλά ακόμη και ίχνη της ελληνορωμαϊκής ιστορίας της περιοχής. Κατά τη διάρκεια της οθωμανικής εποχής, η τουρκική κλασική μουσική θεωρείτο ως η αυθεντική μουσική της Τουρκίας και η λαϊκή μουσική καταστελλόταν κατά διαστήματα και κατά περιοχή λόγω διάφορων συνθηκών και συμπεριλαμβανομένων και της θρησκευτικής αδιαλλαξίας. Το σύγχρονο τουρκικό κράτος που οραματιζόταν όμως ο Κεμάλ, στόχευε στη δημιουργία ενός έθνους με έναν ευδιάκριτο και εννοποιημένο πολιτισμό. Έτσι ο Κεμάλ αντικατέστησε τον πολιτισμό της ελίτ της Κωνσταντινούπολης που θεωρείτο ως ισλαμικός από τον πολιτισμό της αγροτικής Ανατολίας, ο οποίος θεωρήθηκε τουρκικός. Ως εκ τούτου, η λαϊκή μουσική προωθήθηκε εις βάρος της κλασικής μουσικής. Τέλος τα σύγχρονα ευρωπαϊκά και αμερικανικά δημοφιλή μουσικά πρότυπα επηρέασαν εκ νέου την τουρκική μουσική. Η δυτική κλασική μουσική εισήχθη ως μια από τις σημαντικότερες πολιτικές του νέου κράτους ήταν η δυτικοποίηση (*westernization*) της κοινωνίας.

Το ένα περίπου τρίτο του τουρκικού πληθυσμού είναι Αλεβίτες και ένα μεγάλο άλλο μέρος του είναι Κούρδοι, Αρμένιοι και Έλληνες. Η λαογραφία της Τουρκίας γι' αυτό είναι εξαιρετικά διαφορετική, συνεπώς και η μουσική της. Όπως είναι λογικό η μουσική τους είναι βαθύτατα επηρεασμένη από την ελληνική και στην τουρκική λαϊκή μουσική και στην Κλασική μουσική. Στην λαϊκή μουσική χρησιμοποιείται το *saz* ή μπαγλαμας (ένας τύπος μακρικού λαγούτου). Η λαϊκή μουσική συνοδεύει γενικά τους λαϊκούς χορούς, οι οποίοι ποικίλλουν σημαντικά στις διάφορες περιοχές. Η κλασική τουρκική μουσική χρονολογείται ήδη από τον 14ο αιώνα και αποτελείται από ένα σύστημα των τρόπων ή των κλιμάκων και άλλων κανόνων της σύνθεσης, αλλά και αυτοσχέδιων κομματιών αποκαλούμενων ταξίμια. Το ταξίμι είναι μέρος μιας ακολουθίας της μουσικής που αποτελείται από ένα προοίμιο, ένα εισαγωγικό-αρχικό τμήμα πριν το τραγούδι. Τα συνηθέστερα χρησιμοποιημένα όργανα στην τουρκική κλασική μουσική είναι το ούτι, ο ταμπουράς, *ney* (φλάουτο), το κανονάκι και το ταμπούλεκι.

Περιστρεφόμενοι

Δερβίσηδες

Οι δερβίσηδες, γνήσια έκφραση του ισλαμικού μυστικισμού, μέσα από μια χορική ιεροτελεστία αιώνων επιδιώκουν να εξαγνίσουν την ανθρώπινη ψυχή. Αφαιρώντας τους μαύρους μανδύες τους μένουν με λευκά ενδύματα για να ξαναγεννηθούν, ξεκινώντας την περιστροφή με το δεξί χέρι στραμμένο προς τον ουρανό -για να «λάβουν τη δόξα του Θεού»- και το αριστερό προς τη γη -για να μεταφέρουν τη θείκη δόξα προς τον κόσμο της ύλης. Με το χορό τους μεταδίδουν στο κοινό την εκστατική τους εμπειρία. Το βασικό όχημα για την πραγμάτωση του στόχου τους είναι το «Σεμά», ο εκστατικός περιστροφικός χορός. Το «Σεμά» βρήκε τον πραγματικό του ρόλο, αυτόν δηλαδή της απόλυτης μέθεξης και της ένωσης του Δερβίση με τον Θεό, με την ίδρυση του τάγματος των Μεβλεβί από τον μεγάλο Πέρση Σούφι, μυστικό και ποιητή Μεβλανά Τζελαλαντίν Ρουμί (1207 μ.Χ.). Το σεμά, ο εκστατικός περιστροφικός χορός των Δερβίσηδων, ασκεί ακαταμάχητη γοητεία σε όποιον βιώσει τη μυσταγωγική του εμπειρία, ανεξάρτητα από κοσμοθεωρίες και θρησκευτικές πεποιθήσεις.

Κοινός στόχος των διαφορετικών σούφικων ταγμάτων των Δερβίσηδων και υπέρτατη επιθυμία, είναι η ένωσή τους με τον Αγαπημένο (Θεό) και το σεμά, ο στροβιλιστικός αυτός χορός, αποτελεί το βασικό όχημα για την πραγμάτωση του στόχου τους. Οι φυσικοί νόμοι του σύμπαντος ακολουθούν την κυκλική πορεία που μιμείται ο δερβίσης, στην οποία συμμετέχει και τη μοιράζεται με τις υπόλοιπες υπάρξεις που τον περιστοιχίζουν.

Ο περιστρεφόμενος Δερβίσης στροβιλίζεται γύρω από τον εαυτό του, διαγράφει ομόκεντρους κύκλους και γίνεται ένα με την αρμονία της φύσης, του μεγαλείου που του έταξε ο Δημιουργός του. Εκστατικός, σαν τους μύστες του Ορφέα και τις μαινάδες του Διόνυσου, ο δερβίσης ζαλίζει την ψυχή. Την ξεγελά και την αποδεσμεύει από τη «σκλαβιά» του σώματος. Με τα χέρια ανοιχτά σαν φτερούγες, την παλάμη του δεξιού χεριού στραμμένη προς τον ουρανό και του αριστερού προς τη γη, με το κεφάλι ελαφρά γερμένο προς τον δεξιό ώμο, οι Δερβίσηδες περιστρέφονται γύρω από τον εαυτό τους υπό τους ήχους παραδοσιακών θρησκευτικών μουσικών, ενώ ταυτόχρονα κινούνται κυκλικά σε όλη τη σκηνή. Ο χορός τους μοιάζει σαν τον κοσμικό χορό των πλανητών γύρω από τον Ήλιο, που, βεβαίως, για τους μυστικιστές χορευτές δεν είναι άλλος από τον Αγαπημένο.

Κουζίνα

Η Τουρκία δικαίως φημίζεται για την κουζίνα της, η οποία είναι πλούσια με αλμυρές γεύσεις, χωρίς να είναι ιδιαίτερα πικάντικη και με άφθονη χρήση λαχανικών.

Αν και έχει βάση το αρνίσιο κρέας, η τουρκική κουζίνα περιλαμβάνει το βόειο κρέας και το κοτόπουλο, καθώς και όλα τα είδη των θαλασσινών. Αποκλείει, φυσικά, το χοιρινό.

Οι πιο κοινές προετοιμασίες είναι ψήσιμο και το ψήσιμο στη σχάρα, οι οποίες παράγουν το περίφημο τουρκικό κεμπάπ, συμπεριλαμβανομένων döner κεμπάπ, το εθνικό πιάτο, και köfte, το αγαπημένο της εργατιάς. Αλλά η τουρκική κουζίνα έχει περισσότερα να προσφέρει από τα ψητά κρέατα.

Η πρωτοτυπία και η δημιουργικότητα, χαρακτηριστικά περιζήτητα μεταξύ των σεφ σε κάποιες άλλες χώρες, περνούν σε δεύτερη μοίρα στην Τουρκία. Οι Τούρκοι θεωρούν ότι πρέπει να είσαι κυρίαρχος της παραδοσιακής κουζίνας και ότι δεν υπάρχει ανάγκη για καινοτομία. Η καινοτομία δεν μπορεί να υποκαταστήσει την φινέτσα.

Οι μερίδες του κρέατος, που προσφέρονται είναι κανονικές προς μικρές, τα λαχανικά είναι αυτά που κυριαρχούν στα περισσότερα γεύματα, αν και πολλές συνταγές λαχανικών χρησιμοποιούν μικρές ποσότητες κρέατος ως άρτυμα.

Σνακ, πιάτα και φαγητά του δρόμου περιλαμβάνουν gozleme, φρεσκοψημένο ψωμί-πίτα διπλωμένο με αλμυρή γέμιση, ένα είδος τουρκικής κρέπας, και Börek, ζύμη με γέμιση από τυρί και λαχανικά ή κρέας. Επίσης ένα παραδοσιακό αγαπημένο είναι το σάντουιτς με ψάρι της Κωνσταντινούπολης.

Το Ισλάμ απαγορεύει την κατανάλωση αλκοόλ, αλλά πολλοί αστοί Τούρκοι έχουν ευρωπαϊκό τρόπο ζωής και περίπου το 8% του πληθυσμού καταναλώνει αλκοολούχα ποτά με τα γεύματα όπως μπύρα, κρασί και, από τα πιο αγαπημένα, ρακή (διάφανο κονιάκ αρωματισμένο με γλυκάνισο αραιωμένο με νερό).

Για τους Τούρκους το τσάι είναι το εθνικό διεγερτικό, καταναλώνεται και στο πρωινό, ο καφές έρχεται δεύτερος.

Αγαπημένη λιχουδιά είναι το λουκούμι (lokum).

Ομάδα Ε' :

Ξωτεινή Ζαφειροπούλου

Κωστούλα Βυθούλκα

Γιώργος Μήλεσης

Συντονίστρια Ερευνητικής Εργασίας

Καλλιόπη Χαντζή ΠΕ06

Πηγές

- <http://www.fagito.com/geuseis-tou-kosmou/italiki-kouzina>
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1:%CE%99%CF%84%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BA%CE%BF%CF%85%CE%B6%CE%AF%CE%BD%CE%B1
- <http://italianogr.blogspot.gr/2011/04/tarantella.html>
- http://wikipedia.qwika.com/en2el/Culture_of_Italy
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%84%CE%B1%CE%BB%CE%AF%CE%B1>
- http://www.pi-schools.gr/books/gymnasio/mous_b/math/056-082.pdf
- <http://www.clickatlife.gr/taksidi/story/33261>
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1#.CE.99.CF.83.CF.80.CE.B1.CE.BD.CE.B9.CE.BA.CF.8C.CF.82_.CE.A0.CE.BF.CE.BB.CE.B9.CF.84.CE.B9.CF.83.CE.BC.CF.8C.CF.82
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CE%BB%CE%B1%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%BA%CE%BF>

- <https://www.barcelona-tourist-guide.com/el/gkaounti/barkeloni-gaudi.html>
- <http://www.foodbites.eu/j15/el/food-lovers/gefseis-tou-kosmou/348-2012-03-01-10-09-42>
- <https://christine2eva.wordpress.com/2014/02/06/spain/>
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%AF%CE%B1_%CE%91%CE%AF%CE%B3%CF%85%CF%80%CF%84%CE%BF
- http://www.iema.gr/media/Melina/Mediterranean/Taxidevontas_sti_mesogeio.pdf
- <http://www.siountri.gr/language-tags/toyrkika/toyrkiki-koyltoyra-kai-politismos>
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BA%CE%AF%CE%B1#.CE.A0.CE.BF.CE.BB.CE.B9.CF.84.CE.B9.CF.83.CE.BC.CF.8C.CF.82>
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BA%CE%AF%CE%B1#.CE.93.CE.BB.CF.8E.CF.83.CF.83.CE.B1>
- https://mousikovlog.blogspot.gr/2015/08/blog-post_26.html
- <http://www.elculture.gr/blog/peristrefomenoi-dervisides/>
- <https://www.takeatour.gr/konstantinoupoli/faghto/>